

ಕೂರವಂಜ

Koravanni

ಜೂನ್

೧೯೫೮

ಸಂಪಾದಕರು :

ಶ್ರೀ|| ರಾ. ಶಿ.

ಬರಹಗಾರರು :

ಶ್ರೀ|| ಪ್ರಕಾಶ್
ಶ್ರೀ|| ರಾಮಿ
ಶ್ರೀ|| ದಾಶರಥಿ ದೀಕ್ಷಿತ್
ಶ್ರೀ|| ಅ. ರಾ. ಸೇ.
ಶ್ರೀ|| ಟಿ. ಸೋಮಪ್ಪ
ಶ್ರೀ|| ಪಾಟೀಲಿ
ಶ್ರೀ|| ಬಚ್ಚ
ಶ್ರೀ|| ಪ್ರಕಾಶ್
ಶ್ರೀ|| ಕುಮಾರ

ಇತ್ಯಾದಿ, ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬಹುಪ್ರತಿ
ಕವನನಾಟಕ

ತಳನಗಯ ಮಾನಪತ್ರಿಕೆ

For 3 way Beauty Treatment....

RAJA

SNOW

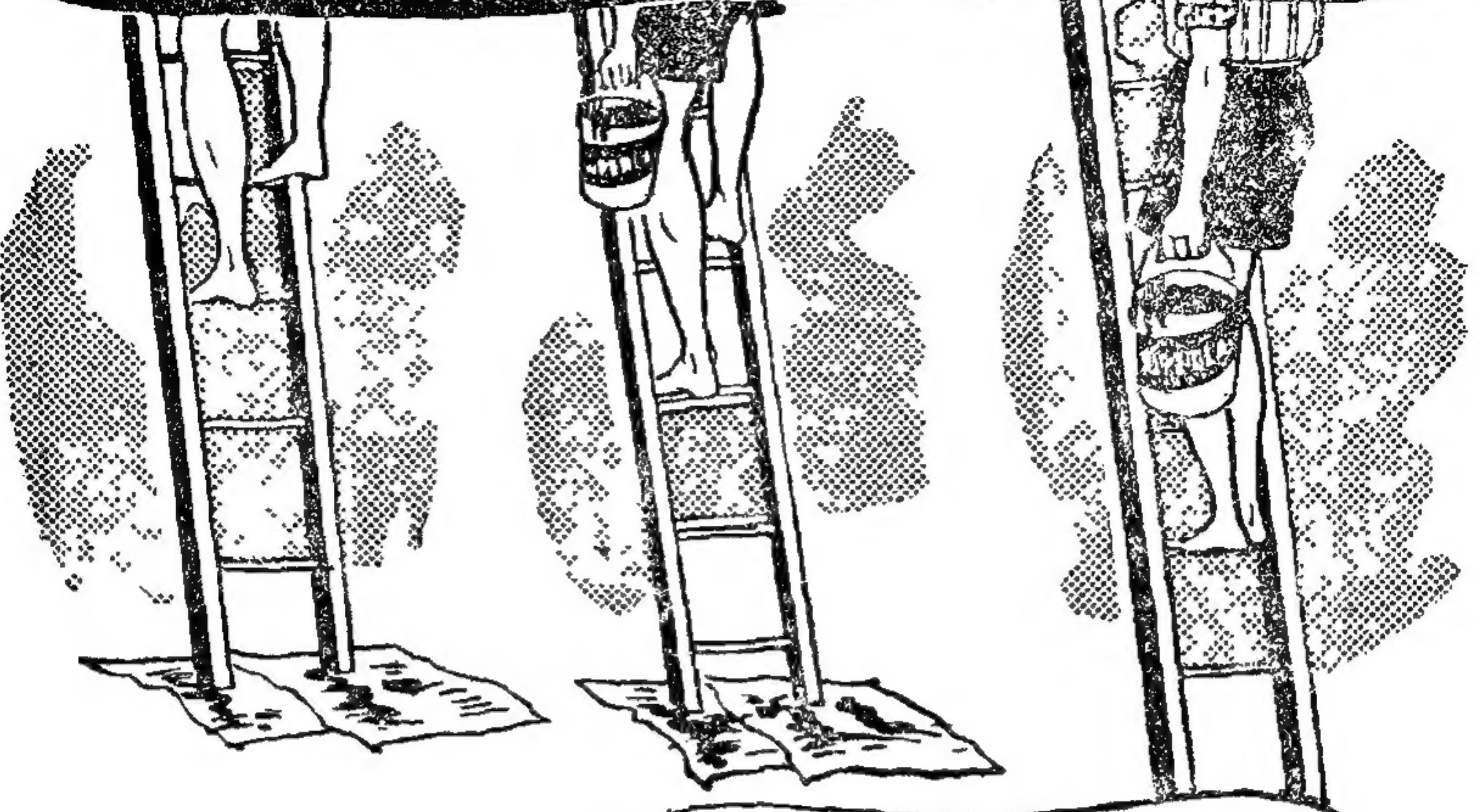
AMLA HAIR OIL , KASTURI SOAP

MANYAM & CO BANGALORE MADRAS MADURAI BOMBAY

FA5

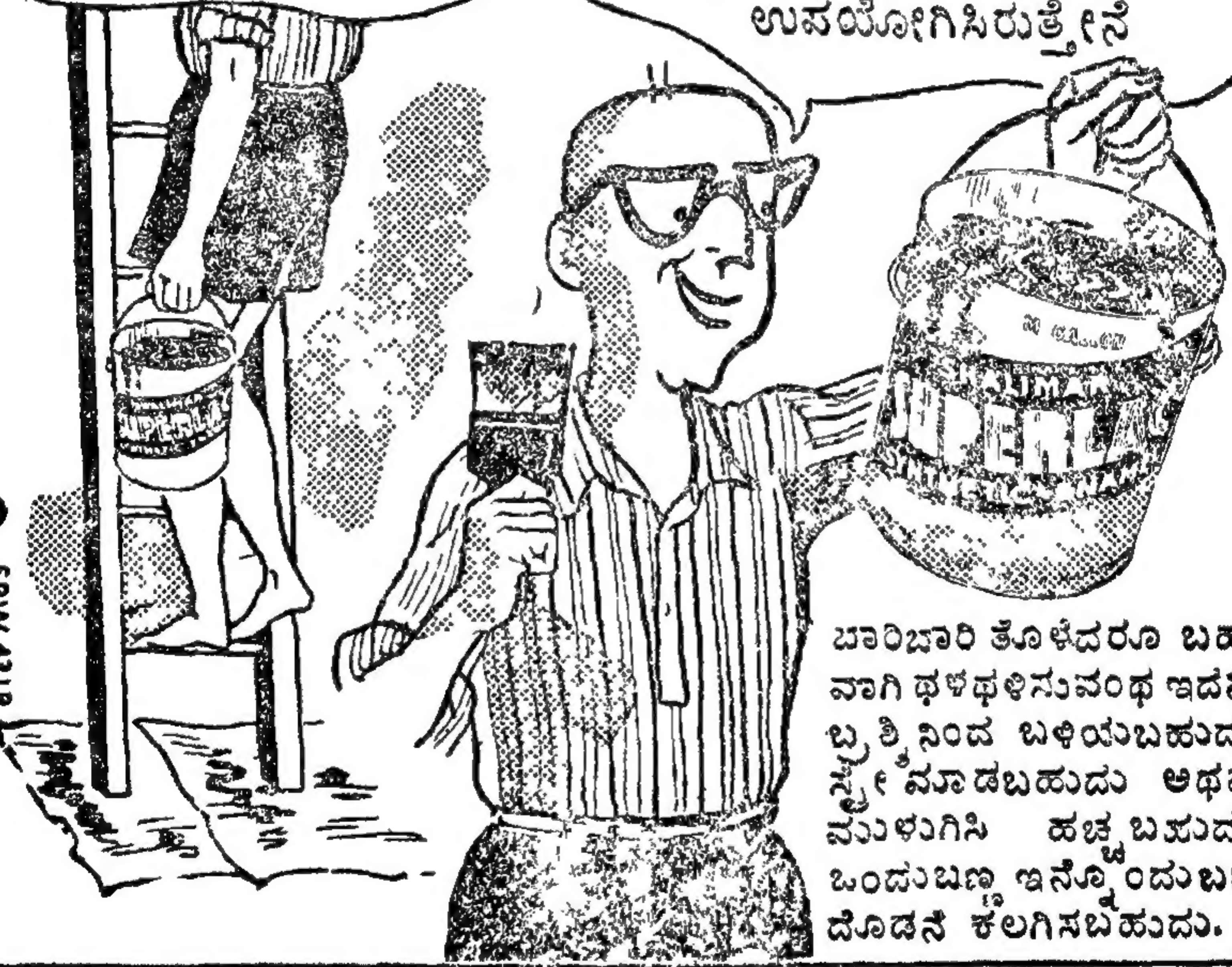
ಬೇಸಾಯ ಇದಕ್ಕೇನೇ ಹೇಳುವುದು ದೋಸೆಹಿನೆ ಸಿನಿಮಾ!

...ದೀರ್ಘಕಾಲ
ಬಾಳಿಕೆಯೂ ಇದೆ...

....ಕಾರಣ ಈ ಅತ್ಯುತ್ತಮ
ಷಾಲಿಮಾರ್ ಸೂಪರ್‌ಲಾಕ್
ಸಿಂಥೆಟಿಕ್ ಎನಾಮೆಲನ್ನು ಈ ಮುಂಜೆ
ಉಪಯೋಗಿಸಿರುತ್ತೇನೆ

SPW 431R

ಬಾರಿಬಾರಿ ತೊಳೆದರೂ ಬಹಳ
ವಾಗಿ ಥಳಥಳಿಸುವಂಥ ಇದನ್ನು
ಬ್ರಶ್ಚಿನಿಂದ ಬಳಿಯಬಹುದು,
ಸ್ಪ್ರೇ ಮಾಡಬಹುದು ಅಥವಾ
ಮುಳುಗಿಸಿ ಹಚ್ಚಬಹುದು.
ಒಂದುಬಣ್ಣ ಇನ್ನೊಂದುಬಣ್ಣ
ದೊಡನೆ ಕಲಗಿಸಬಹುದು.

ಒಂದು ಗೆಲನ್ ಪೆಯಿಂಟ್ ಹೆಚ್ಚು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಬೀಳುವುದು
ಯಾವ ಮೇಲ್ಮೈಗೂ—ಒಳಭಾಗಕ್ಕೂ ಯಾ ಹೊರಭಾಗಕ್ಕೂ—ಬಳಿಯಬಹುದು.

SHALIMAR PAINT, COLOUR & VARNISH CO., PRIVATE LTD.
CALCUTTA • BOMBAY • MADRAS • NEW DELHI • KANPUR

ಹಳ್ಳಿಯ ಹಗರಣದ ಮಹೋನ್ನತ ಚಿತ್ರ
ನಮ್ಮ ಹಳ್ಳಿಗಳ ಪ್ರೇಮ-ದ್ವೇಷಗಳ ನಿತ್ಯಕಥೆ

ಮೈಸೂರು, ದಕ್ಷಿಣ ಕನ್ನಡ ಮತ್ತು ಕೊಡಗು ಜಿಲ್ಲೆಗಳಿಗೆ
ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಫಿಲಮ್ಸ್ ಲಿಮಿಟೆಡ್, ಬೆಂಗಳೂರು-೨
ಬೆಂಬಾಯಿ ಪ್ರಾಂತ್ಯ: ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಪಿಕ್ಚರ್ಸ್, ಗದಗ
ಹೈದರಾಬಾದ್, ಪ್ರದೇಶ:— ದಿ ಕರ್ನಾಟಕ ಫಿಲಮ್ಸ್ ಲಿ., ಸೆಕೆಂಡರಾಬಾದ್.

ಸಂಪುಟ ೧೮

ಜೂನ್ ೧೯೫೮

ಸಂಚಿಕೆ ೩

ಕುಹಕಿಡಿಗಳು

ಜಟ್ಟಿ ಕೆಳಕ್ಕೆ ಬಿದ್ದರೂ ಒಂದು ವರಸೆ—
ಎಬ್ಬಿಸಿ ನಿಲ್ಲಿಸಿದರೂ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ!!

ಗಣಿತಶಾಸ್ತ್ರದ ಪ್ರೊಫೆಸರು ರಿಟ್ಟೆರ್ ಅವರ ದಿನ ಮದುವೆಯಾದರಂತೆ
—ಈಗ ಅವರು ಲೆಕ್ಕಕ್ಕಿಲ್ಲ!!

ವಿಮಾನ ನಿಲ್ದಾಣದಲ್ಲಿ ಶ್ರೀ ಜತ್ತಿಯವರು ೧೯ರಂದು ದೆಹಲಿಗೆ ಹೊರಟಾಗ
ಅವರನ್ನು ಬೀಳ್ಕೊಡಲು ಬಂದಿದ್ದವರಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಜನರು ತಮ್ಮ ಹೆಸರುಗಳು
ಪಟ್ಟಿಯಲ್ಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ತಿಳಿದು, ಸಹಿ ಸಂಗ್ರಹಣಕ್ಕೆ ಆರಂಭಿಸಿದರು ಎಂದು ಹೇಳುವುದು
ಶುದ್ಧ ಸಳ್ಳಂತ್.

ಜಮ್ಮೆಡ್‌ಪುರದಲ್ಲಿ ಎಂ. ಎಲ್. ಎ. ಒಬ್ಬರು ದತ್ತಗಿರಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲು
ಲೋಕುಗ ವಿಧಾನ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ರಕ್ಷಣೆ ಪಡೆದಿದ್ದಾರಂತೆ.

—ಇದೇ ಮೇಲ್ಪಂಗಿಯಾದರೆ, ಮುಂದೆ ದತ್ತಗಿರಿ ತಪ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕಾ
ದವರೇ ಚುನಾವಣೆಗೆ ನಿಲ್ಲುತ್ತಾರೇನೋ!!

ಮೈಸೆಸರ್ ಫ್ಯಾಕ್ಸ್‌ರವರು ದಕ್ಷಿಣ ಧ್ರುವವನ್ನು ತಲುಪಿದಾಗ ಅಲ್ಲಿದ್ದ
ಉಡುಪಿ ಹೋಟಲಿನಲ್ಲಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿದರು, ಎಂದು ಹೇಳುವುದು ಶುದ್ಧ ಪ್ರಚಾರ!

*

*

*

ಕುಲು ಕಣವೆಯಲ್ಲಿ ಶೀರ್ಷಾಸನ ಹಾಕಿ ಭಾರತವನ್ನು ಕಂಡ ಪಂಡಿತ ನೆಹ್ರೂ
ಅವರು, “ಅಯ್ಯೋ! ಎಷ್ಟು ಕೆಳಕ್ಕೆ ಇಳಿದು ಹೋಗಿದೆ” ಎಂದೆಂದೆಂದು
ಖಚಿತವಲ್ಲವಂತೆ—

*

*

*

೨೭ ರಂದು ಭಾರಿ ಮಳೆ ಬೀಳಲಾರಂಭಿಸಿದಾಗ, ನಮ್ಮ ಸಾಹೇಬರು ಓಡಿದ್ದು
ನೋಡಿದರೆ, ಇವರನ್ನೇಕೆ ಎಷ್ಟು ಸ್ಪರ್ಧೆಗಳಿಗೆ ಚುನಾಯಿಸಲಿಲ್ಲ ಎಂದು ಅನ್ನಿಸಿತು.
ಎಂದು ಕಾರಖಾನರೊಬ್ಬರು ಬರೆದಿದ್ದಾರೆ.

*

*

*

“ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಶಿಕ್ಷಣವೇತ್ತರು ಮತದಾನ ಮಾಡಿದಾಗ ಎರಡು
ಮತಗಳು ಕುಲಗೆಟ್ಟಿದ್ದವು.” (ಪತ್ರಿಕೆಯ ಸುದ್ದಿ)

—ನಮಗೂ ಗೊತ್ತು ! ಆ ಎರಡು ಮತಗಳು ಯಾವುವು ಎಂಬುವುದು ?—

*

*

*

ಷಹರಿನ | ಪುಟ್ಟಸ್ವಾಮಿಯು ಬಡ ಹಳ್ಳಿಯ ಹುಡುಗಿಯನ್ನು ಮದುವೆ
ಯಾದನಂತೆ.

—ಇದು ದಿಟವಂತೆ! ಪ್ರಚಾರಕ್ಕಾಗಿ ಸರ್ಕಾರದ ವ್ಯವಸಾಯ ಶಾಖೆಯವರು
ಹೂಡಿದ ಸುದ್ದಿಯಲ್ಲವಂತೆ.

*

*

*

“ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಭಾಷಾವಾರು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ತೃಣೀಕರಿಸಿದವರು ಸಿಂಹಳದಲ್ಲಿ
ಈಗ ಏರ್ಪಟ್ಟಿರುವ ಗಂಡಾಂತರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯನ್ನು ಗಮನಿಸಬೇಕು” (ಭಾಷಣ)

—ಛೇ ಛೇ ! ಅಂಥ ತಮಿಳು ಸಿಂಹಳೀಯರ ಸಮಸ್ಯೆ !—ಭಾಷೆ ಒಂದು
ನೆಪ ?

*

*

*

ಸಿಲೋನಿನಲ್ಲಿ ತಮಿಳು ಸಿಂಹಳೀಯರ ಜಗಳ ಉಗ್ರವಾದಾಗ ಸದ್ಯ ! ಕಜಗಂ
ನಾಯಕರ ಸೆರೆಯಲ್ಲಿರುವುದರಿಂದ ಜಗಳ ಶಾಂತಿ ಹೊಂದಬಹುದೇನೋ !

ಉರಿಗಾಳು

ನೂರಾರು ಜನರು ಕೆಲಸವೆ - ಡವೆ ಅನ್ಯಾಯವಾಗಿ ಸಂಬಳ ತಿನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ, ಎಂದು ವಿಧಾನ ಸಭಾ ಸದಸ್ಯರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರಂತೆ.

—ಅಲ್ಲವೇ ಮತ್ತೆ! ಅವರಿಗಲ್ಲದೆ ಇನ್ಯಾರಿಗೆ ಇದು ಖಚಿತವಾಗಿರಬೇಕು?

*

*

*

ಇಪ್ಪತ್ತು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ಹುಡುಗನಾಗಿದ್ದಾಗ ರೈಲ್ವೆಗಾಡಿಯಲ್ಲಿದ್ದ ಬಲೆಬ್ಬಿಂ ದನ್ನು ಕದ್ದಿದ್ದವನು ಈಗ ರೈಲ್ವೆ ಬೋರ್ಡಿಗೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕಳಿಸಿದ್ದಾನಂತೆ.

—ಈಗ ಆ ರೈಲ್ವೆ ಗಾಡಿಗೆ ಬಲ್ಪು ಹಾಕಲು ಯೋಚಿಸುತ್ತಿದ್ದಾರಂತೆ.

*

*

*

ಸ್ವಯಂ ಸಂತೋಷಪಡದೇ ಇದ್ದವನು ಜನರನ್ನು ನಗಿಸಲಾರ. (ಭಾಷಣದಿಂದ)

—ಹೌದಾ! ಹಾಗಿದ್ದರೆ ಬಾಳೇಹಣ್ಣಿನ ಸಿವೆ ಜಾರಿಬಿದ್ದ ಸಿಪ್ಪುಗಾರ ಪುಟ್ಟುಸಾಮಿ!!

*

*

*

ಸ್ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಚುನಾವಣೆಗಳೇ ಇಲ್ಲವಂತೆ—(ಹರಿಕಥಾ ದಾಸರು)

—ಅಂದ ಮೇಲೆ ಇಂದ್ರಪದವೀಗೆ ತಪಸ್ಸು ಮಾಡಿದವರನ್ನೇ ಏರಿಸುವುದಾದರೆ, ಸ್ವರ್ಗ ಏನು ಬಂತು?

*

*

*

ಪಾದಯಾತ್ರೆ ಹೋಗಬೇಕೆಂದು ನನಗೆ ಆಶೆ. ಏನೇನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದು. (ಓದುಗರ ಪತ್ರ)

—ಬಸ್ ಟಿಕೆಟಿಗಾಗುವಷ್ಟು ದುಡ್ಡು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಹೋಗಿ—

*

*

*

ಕೆಲವು ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳ ನಡಿಗೆಯು ಭಾಮಿನಿ ನಟ್ಟದಿಯಂತೆ.

ಇನ್ನೂ ಕೆಲವರದು ನವ್ಯಕಾವ್ಯದಂತೆ.

*

*

*

ಹೆಬ್ಬಿಗುಬ್ಬಾಲೆಯ ಮುದುಕರೊಬ್ಬರು ತಮ್ಮ ವ.ದ.ವೆಯಲ್ಲಿ ಬಳುವಳಿಯಾಗಿ
ಬಂದಿದ್ದ ಗ್ರಾಮೋಫೋನ್ ರಿಕಾರ್ಡ್‌ನ್ನು ಒಳ್ಳೆ ಗಿರಾಕಿ ಬಂದರೆ ಮಾರಬೇಕೆಂದು
ತೀರ್ಮಾನಿಸಿರುವಂತೆ

—ಆಕಾಶವಾಣಿ ಒಳ್ಳೆ ಗಿರಾಕಿ ಅಲ್ಲವೇ? ಹಳೇ ಹಾಡುಗಳ ಮುದ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆ.

*

*

*

ಆಟೋರಿಕ್ವಾವಲ್ಲಿ ಹೋಗುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಕೋಗಿಲೆ ಕೂಗಿದ್ದು ಕೇಳಿಸಿತು.

(ಯುವಕನು)

—ಕುವೆಂಪುವಿಗೆ ಕೂಡ ಈ ಪುಣ್ಯ ಲಭಿಸಿರಲಿಕ್ಕಿಲ್ಲ!

*

*

*

ಗದ್ದೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತಹಾಡಿದರೆ ಫಸಲು ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತೆ. (ಆಸ್ಥಾ ವಿದ್ವಾನ್)

—ಸತ್ಯವಿರಬೇಕು! ನಮ್ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋಹಾಕಿದಾಗಿನಿಂದ ಸೊಳ್ಳೆ ಜಿರಳೆ
ದ್ವಿಗುಣಿತವಾಗಿವೆ.

*

*

*

ಸೆರೆವ.ನೆಗಳಲ್ಲಿ ರೇಡಿಯೋ ಹಾಕಿರುವುದರಿಂದಲೇ ಇರಬೇಕು, ಕಳ್ಳರ ಸಂಖ್ಯೆ
ಒಂದಕ್ಕೆ ಎರಡಾಗಿದೆ.

*

*

*

ಯುವತಿಯ ಕಾಲು ಹಿಡಿದುಕೊಂಡು ಕೂತಿದ್ದವನು, ಪ್ರೇಮಪಾಶನಾಗಿತ್ತಿಲ್ಲ
ವಂತೆ—ಚಪ್ಪಲಿಗೆ ಆಳತೆ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ—ಅಷ್ಟೆ!

*

*

*

ಕ್ಯಾಂಪ್ ಆಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಬಳಿ ಕದ್ದನಂತೆ ರೋಗಿ—
ದೊಡ್ಡಾಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಮಗ್ಗಲು ಹಾಸಿಗೆ ಕದ್ದನಂತೆ ರೋಗಿ
ಕಣ್ಣಾಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ಉಟದ ತಟ್ಟೆಯೇ ಕದ್ದನಂತೆ ಅಲ್ಲಿನ ರೋಗಿ
ಹುಚ್ಚಾಸ್ಪತ್ರೆಯಲ್ಲಿ ನರ್ಸ್‌ನೇ ಕದ್ದು ಹೋದನಂತೆ ರೋಗಿ—

*

*

*

ಬೀದಿ ಲಾಂದ್ರದ ಕೆಳಗೆ ಓದಿದರೆ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಉತ್ತೀರ್ಣ
ನಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಧರ್ಮಸಾಗರನ ಮಗನು ತನ್ನ ಕೊಠಡಿಯಲ್ಲಿ ಬೀದಿ ಲಾಂದ್ರ
ವನ್ನು ಹೂಳಿಸಿದ್ದಾನಂತೆ—

*

*

*

ತೆರಿಗೆಯವರ ತಕ್ಷೇಫಿನಿಂದ ಸಾಹುಕಾರರು, ಹದಿನೈದು ವರ್ಷದ ಹಿಂದೆ
ಮದುವೆಯಾದಾಗ ಫೋಟೋ ಹಿಡಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದರಲ್ಲ—ಆ ಫೋಟೋದಂತೆಯೇ
ಈಗ ನಿಜವಾಗಲೂ ಕಾಣುತ್ತಾರಂತೆ.

=====

ಕೊರವಾವಲೋಕನ

ಆ ಸಂಜೆ ಏನು ಸಖೆ ಅಂತೀರಿ ? ಹಿಂದಿನ ಸಂಜೆ ಮಳೆ ಬಿದ್ದಿದ್ದು ಇಂದಿನ ಧಗೇನ ಹೆಚ್ಚಿಸಿಬಿಟ್ಟಿತ್ತು. ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ಹುಲ್ಲಾವಲಿನಲ್ಲಿ ಮೇಜಿನ ಸುತ್ತಲೂ ನಾಲಿಗೆ ಚಾಚಿಕೊಂಡೇ ಸದಸ್ಯರು ಕುಳಿತಿರುತ್ತಿದ್ದರು. ಕತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಹಾಕಿಕೊಂಡಿದ್ದ ಚಿನ್ನದ ಎಳೆ, ತಾಯಿತಿ, ಮುಖಮಲ್ ಚೀಲ, ಜನಿವಾರ, ಶಿವದಾರ, ಮೊದಲಾದುವೆಲ್ಲಾ ಕಾಣಿಸುವಂತೆ, ಟೈಯನ್ನು ಎಡಕ್ಕೆ ಎಳೆದು, ಕಾಲರನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿ ಬಲಕ್ಕೆಳೆದು ಎದೆಗೆ ಗಾಳಿ ಕುಡಿಸೋ ಪ್ರಯತ್ನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು ಸದಸ್ಯರು.

ಒಂದು ಉಪ್ಪೇರಿಗೆ ಎರಡು ಗ್ಲಾಸು ನೀರು ಈ ರೀತಿ ಆಹಾರ ಪಾನೀಯ ಗಳನ್ನು ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮುಗಿಸಿದ್ದರು.

ಆಗ ಒಂದು ಧಡೂತಿ ಅಪರಿಚಿತ ನಾಯಿ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂತು. ಸಮ್ಮೆಲ್ಲರನ್ನೂ ನೋಡಿ ಕಡೆಗೆ ರಾಜು ಕಡೆಗೆ ನಡೆಯಿತು ಅವನ ಕೈಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಆ ವೇಳೆಗೆ ಆ ನಾಯಿಯು ಒಡತಿ ಕ್ಲಬ್ಬಿನೊಳಗಿಂದ ಬಂದು ನಾಯಿಯನ್ನು ನಮ್ಮ ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಕಂಡು ನಿಂತಲ್ಲಿಂದಲೇ ಸಿಳ್ಳಿ ಹೊಡೆದುಕೊಂಡು ತನ್ನ ಕಾರಿನ ಬಳಿಗೆ ಹೋದಳು. ಎಕ್ಸಿಭಿಷನ್ನಿನಲ್ಲಿ ಸಾಮಾನು ಹೊತ್ತು ಗಂಡ ಹೆಂಡತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸುವಂತೆ, ಪುಂಗಿ ನಾದಕ್ಕೆ ನಾಗರಹಾವು ಹೆಡೆಯಾಡಿಸುವಂತೆ. ನಾಯಿಯು ಕೂಡ ಮಂತ್ರ ಮುಗ್ದವಾದಂತೆ, ಒಡತಿಯನ್ನು ಹಿಂಬಾಲಿಸಿತು. ಇಷ್ಟು ಚಂದುಳ್ಳಿಯಾಗಿರುವಾಕೆ ನಾಯಿನ ಮೇಲೆ ಅಭಿಮಾನ ಸೂಸುವುದು ಮನುಷ್ಯ ಜಾತಿಗೇ ಅವಮಾನ ಎಂದು ನನಗನ್ನಿಸುತ್ತಿರುವಾಗ, ಹುಲ್ಲಾವಲಿನಲ್ಲಿ ನಾವು ಕೂತಿದ್ದ ಕಡೆ ಸರ ಸರ ಅಂತ ಶಬ್ದವಾಯ್ತು. ರಾಜು ಮೇಜಿನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟುಕೊಂಡಿದ್ದ. ನೆಲದ ಮೇಲಿಂದ ಅಳಿಲೊಂದು ಮೇಜಿನ ಕಾಲನ್ನೂ ಹತ್ತಿ, ಮೇಲೆ ಬಂದು ರಾಜು ಕೈಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿತು. ಈ ಮೋಜನ್ನೇ ನಾವು ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪುಣಕ್ಕನೆ ಅಳಿಲು ಭಂಗಿ ಹಾರಿ ಓಡಿ ಹೋಯ್ತು ! ಯಾಕೆ ಅದು ಬೆದರಿರಬಹುದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುವ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಒಂದು ಪಟ್ಟಿ ಗಡವ ಬೆಕ್ಕು ನಮ್ಮ ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರಕ್ಕೆ ಬಂತು. ಕುರ್ಜಿ ಕೈಮೇಲಕ್ಕೆ ಹಾರಿ ಅಲ್ಲಿಂದ ಭಂಗಿಸಿ ಮೇಜಿನ ಮೇಲಕ್ಕೆ ಬಂದು ರಾಜು ಕೈಯನ್ನು ನೆಕ್ಕಲಾರಂಭಿಸಿತು.

ನಮಗೆಲ್ಲಾ ಆಶ್ಚರ್ಯ! ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲ ಕೂಡ ರಾಜುವನ್ನು ಕಂಡರೆ ಇಷ್ಟು ಪ್ರೀತಿಯಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬಂದು ಕೈನೆಕ್ಕುತ್ತವಲ್ಲಾ! ಇವನೇನಾದರೂ ಋಷಿಗಳಂತೆ ಪುಣ್ಯ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಂಡವನೋ—Axel Munthe-Assisi-ಪಾರಿವಾಳಗಳು ಎಲ್ಲಾ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಹಾಡುಹೋದುವು. ನಮ್ಮ ಹಣೆಯಮೇಲೆ ಕುತೂಹಲದ ಗೆರೆಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ ರಾಜು, ಸಂತಸದ ಹಿಗ್ಗಿಂದ “ಪ್ರಾಣಿ ಪಶುಗಳೆಲ್ಲವೂ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ವಿಶ್ವಾಸದಿಂದ ಹತ್ತಿರ ಬರುತ್ತವೆ. ಪಶುಪತಿಯ ಅಂಶ ನನ್ನಲ್ಲಿದ್ದಿರಬೇಕು” ಎಂದು ಜಂಭದ ಮಾತು ಆಡಿದ.

ಆಗ ಕೊರವ ಕೆಮ್ಮುತ ಕಾರುತ್ತ ಅಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ. ಆ ಕರ್ಕಶ ದನಿ ಕೇಳಿ ಬೆಕ್ಕು ಎಡ್ಡಾ ದಿಡ್ಡಿ ಓಡಿಹೋಯ್ತು. ನಡೆದಿದ್ದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹೇಳಿದೆವು ಆಗ ಕೊರವ ಕುಹಕನಗುತ್ತೋರಿ “ನಾವೆಲ್ಲಾ ಚಮಚದಲ್ಲಿ ತಿಂಡಿ ತಿನ್ನುತ್ತೇವೆ ಈ ಕ್ಲಬ್ಬಲ್ಲಿ. ರಾಜು ಒಬ್ಬನೇ ಬೆರಳಲ್ಲಿ ತಿನ್ನುತ್ತಾನೆ, ಈಗೀಗ ರಾಜಕೀಯದ ಸೋಂಕು ಬಡಿದೋ ಏನೋ ಕ್ಲಬ್ಬಿನ ತಿಂಡಿಗಳಲ್ಲಿ ಬೆಳ್ಳುಳ್ಳಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿರುತ್ತೆ. ರಾಜು ಬೆರಳಲ್ಲಿ ಆ ವಾಸನೆ ಉಳಿದಿರುತ್ತೆ. ಅದಕ್ಕೇ ಪ್ರಾಣಿಗಳೆಲ್ಲಾ ಕೈ ನೆಕ್ಕಲು ಬರುತ್ತವೆ, ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಏನೇನೋ ಋಷಿ, ಪೂರ್ವಪುಣ್ಯ ಅಂತೀರಲ್ಲ ಒಕ್ಕಾಗಳು ಎಂದು ಹೇಳಿ “ರಾಜು, ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡು ಬಾ, ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಕೂರುಕ್ಕೆ ಆಗುಲ್ಲ” ಅಂದ.

*

*

*

ಶನಿವಾರ ಸಂಜೆ, ಕ್ಲಬ್ಬಿನಲ್ಲಿ ಬರೀ ಕುದುರೆಗಳ ಮಾತೇ ಆಗಿತ್ತು. “ರಜಿಯಾ ಬೇಗಂ ಮೇಲೆ ಹತ್ತಾಡಿದ್ದೆ, ನೂರಾನಲ್ವತ್ತು ಬಂತು”.

“ಮಳೆ ಹನಿಹಾಕಿತ್ತು, ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಪುಷ್ಕರಿಣಿ ಖಂಡಿತ ಮೊದಲು ಬರುತ್ತಿತ್ತು”.

“ಸೇನಾನಾಯ್ಕ ಗೆದ್ದೇಗೆಲ್ಲುತ್ತೆ ಅಂತ ಹುರುಳಿಮಾರಿದೋನು ಹೇಳಿದ್ದ”.

“ಗಂಗಾ ತಂಗಿ ಯಮುನಾ, ರೇಸ್‌ಕೋರ್ಸ್‌ನ ಹರಿಕೊಂಡೇ ಬರ್ತಾಳೆ ಅಂತಿದ್ದೆ, ಕೆಟ್ಟುಹೋದೆನಲ್ಲೋ”.

“ಟಾಪ್ ಸೀಕ್ರೆಟ್” ತಿಳಿಸಿದ್ದಕ್ಕೆ ಜಾಕೀಗೆ ಇವ್ವತ್ತೈದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಕಡೆಗೂ ಅದು ಗುಪ್ತವಾಗಿ ಯಾರಿಗೂ ಕಾಣದೆ ಹಿಂದೆಯೇ ಇತ್ತಲ್ಲೋ!”

ಈ ತೆರನ ಮಾತು ಕೇಳಿ ಕೇಳಿ, ಕುದುರೆ ಜೂಜಿನ ಮೋಹವಿಲ್ಲದ ನಮ್ಮಗಳ ಕಿವಿ ಚಿಟ್ಟು ಹತ್ತಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಕೊರವನ ಕಡೆ ದೃಷ್ಟಿ ಹರಿಸಿದೆವು.

ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಯನ್ನು ಉತ್ತೀರ್ಣನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿದಾಗ ಪರೀಕ್ಷಕನ ಮುಖದಂತೆ. ಸುಳ್ಳು ಸರ್ಟಿಫಿಕೇಟ ಕೊಟ್ಟ ವೈದ್ಯನ ಮುಖದಂತೆ, ಕೊರವನ ಮುಖ ಅಡ್ಡಗಲ ವಾಯಿತು. ಆಗ ಅವನು ಸ್ವಲ್ಪ ಕನೆಯುವಂತೆ ಕೆಮ್ಮಿದ. ಎಲ್ಲರೂ ನಿಶ್ಯಬ್ದರಾದರು.

“ಈ ಸಂಜೆ ಕುದುರೆ ಜೂಜುಕಟ್ಟಿಗೆ ಹೋದಾಗ ಬಾಯಾರಿಕೆಯಾಯ್ತು. ಟೇ ಕುಡಿಯಲು ಹೋಗಿ ಒಂದು ಮೇಜಿನ ಹತ್ತಿರ ಕುಳಿತೆ. ಎದುರಿಗೆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಗಿತ್ತಿಯೊಬ್ಬಳು ಬಂದು ಕುಳಿತಾಗ ಕುರ್ಚಿ ಕಿರ್ರೋ ಎಂದು ಶಬ್ದಮಾಡಿತು. ನಾವು ಹುಡುಗರಾಗಿದ್ದಾಗ ಕಡೂರು ಶಿಖರಗಳನ್ನು ಗಟ್ಟಿಮಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ಲಲ್ಲತ್ತಗಿರಿ, ಬಾಬಾಬುಡನ್‌ಗಿರಿ, ಕುದುರೆಮುಖ ಅಂತ ಓದುತ್ತಿಲ್ಲವೇ, ಧೇಟ್! ಕುದುರೆಮುಖ. ಅದೇನೋ ತಿಂಡಿಯ ಹೆಸರು ಹೇಳಿದಳು. ಬೇರರ್ ಅವಳೆದುರಿಗೆ ತಂದಿಟ್ಟ. ಬೇಯಿಸಿದ ಹುರುಳಿಕಾಳಂತೇ ಇತ್ತು ಅದು, ಮೂರೇ ಕ್ಷಣದಲ್ಲಿ ಅದನ್ನು ದೆವ್ವ ಹಿಡಿದವಳಂತೆ ಮುಕ್ಕಿದಳು. ಒಂದು ರೂಪಾಯಿ ನೋಟನ್ನು ತಟ್ಟಿಯ ಹತ್ತಿರ ಇಟ್ಟು, ನೀರನ್ನೂ ಕುಡಿಯದೆ ಎದ್ದು ಓಡಿದಳು ಆಗ ಅವಳ ತಲೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕೂದಲ ಕಲಾಕೃತಿ ಕಂಡಿತು. ಕುದುರೆ ಬಾಲ ಯಾವ ರೀತಿ ಇರುತ್ತೆ ನೋಡಿ ಸ್ವಲ್ಪ ಎದ್ದು ಅಲ್ಪ ಬಗ್ಗಿ ನಂತರ ಜಲಪಾತದಂತೆ ಬಿದ್ದು ಹರಿಯುತ್ತೆ ತೊಡೆಗಳ ತನಕ, ಅದೇ ರೀತಿ ಅವಳು ಕೂದಲಿಗೆ ಶೃಂಗಾರಮಾಡಿ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಳು. ಅವಳ ಹಿಂದೆ ನಾನೂ ಓಡಿದೆ ನಾಚಿಕೆಬಿಟ್ಟು ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರೇನು ಎಂದು ಕೇಳಿದೆ ಆಕೆ ಸಿಕ್ಕಾಗ. ‘ಎಕೆ’ ಎಂದಳು. ನಿಮ್ಮ ಹೆಸರಿನ ಕುದುರೆ ಇದ್ದರೆ ಅದರ ಮೇಲೆ ಬಾಜಿ ಕಟ್ಟುತ್ತೇನೆ. ಶಕುನ ಹಾಗಿದೆ” ಅಂದೆ. “ಹಾಗುಂಟೋ” ಎಂದಳು. ನನ್ನ ನೋಡಿದಳು. ಕನೆಯುವಂತೆ ಗಂಟಲು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು ಕನ್ಯಾದನಿಯಲ್ಲಿ “ಕನ್ಯಾಕುಮಾರಿ” ಅಂದಳು.

ಆ ಹೆಸರಿನ ಕುದುರೆ ಮೂರನೇ ಪಂದ್ಯದಲ್ಲಿತ್ತು. ಅದರ ಮೇಲೆ ಇದ್ದ ಹಣ ವನ್ನೆಲ್ಲಾ ಹಾಕಿದೆ. ಅದು ಹತ್ತುಕ್ಕೆ ಸಾವಿರದ ನೂರಿಪ್ಪತ್ತು ಕೊಟ್ಟಿತು. ಅವಳು ನನ್ನನ್ನು ಎಲ್ಲಿ ಅಟ್ಟಿಸಿಕೊಂಡು ಬರುತ್ತಾಳೋ ಎಂದು ನಾನು ಕ್ಲಬ್ಬಿಗೆ ಓಡಿಬಂದೆ” ಎಂದ ಕೊರವ. ಶುದ್ಧಸುಳ್ಳು ಕತೆ ಅಂತ ಅಂದರು ಸುತ್ತಲಿದ್ದವರು ಒಳ ಜೇಬಿನಿಂದ ಹಸಿರು ನೋಟುಗಳ ಕಂತೆ ತೆಗೆದು ತೋರಿಸಿದ ಕೊರವ. ಮನೇಲಿ ಇವತ್ತು ಅತಿಥಿಗಳು ಊಟಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾರೆ ಎಂದನ್ನುತ್ತಾ ಓಡಿಬಿಟ್ಟ ಕೊರವ— ಎಲ್ಲರೂ ಹೊಟ್ಟೆ ಉರಿಯನ್ನು ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತೋರಿಸಿಕೊಂಡರು. ಶನಿವಾರ ತನ್ನ ಸೈಟು ಮಾರುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಕೊರವ ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದು ನನಗೆ ನೆನಪಾಯ್ತು.

+ ಹಣೇ ಬರಹ +

ಕೊರವಂಜಿ ಸಂಪಾದಕರು ಹದಿನೈದು ವರ್ಷಗಳ ಹಿಂದೆ ನನ್ನಿಂದ ಒಂದು ಲೇಖನ ಬಯಸಿ ಆಗ್ರಹದ ವಿನಂತಿ ಮಾಡಿದರು. ಆ 'ತಿಂಗಳಿನಲ್ಲಿ ಪರೀಕ್ಷಾ ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ತೂಕ ಮಾಡುತ್ತಿದ್ದೆ: ಕಾರಣ ಸ್ವಂತವಾಗಿ ಬರೆಯಲು ವ್ಯವಧಾನ ವಿತ್ತಿಲ್ಲ. ತಲೆಯೋಡುತ್ತಿದ್ದಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಏನು ರೂಪಾಯಿನಾಶೆ. ಕಡೆಗೆ ಒಂದು ಉತ್ತರ ಪತ್ರವನ್ನೇ ಕಳಿಸಿದೆ. ಸಂಪಾದಕರು ಮೆಚ್ಚಿಕೊಂಡು ಹೊಗಳಿ ಹಣದ ಜತೆಗೆ ವಂದನೆಯನ್ನೂ ಅರ್ಪಿಸಿದರು.

ನನ್ನ ಹಣೇ ಬರಹ! ನಾನು ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನಪಾಸು ಮಾಡಿದ ಅಭ್ಯರ್ಥಿಯು, ಕೊರವಂಜಿ ಸಂಪಾದಕರು ಹೂಡಿದ ಜೀವನ ಪರೀಕ್ಷೆಯಲ್ಲಿ ನನ್ನನ್ನು ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟಿ ಯಶೋವಂತ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾಗಿ, ತನಗೆ ಸಲ್ಲುವ ಹಣವನ್ನೂ ನನ್ನ ಹೆಚ್ಚು ಖರ್ಚಿಗೆ ಬಿಟ್ಟುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾನೆ. ಪಾಪ ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಕ್ಕಾಗಿಯೋ ಎಂಬಂತೆ ನಿಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅವನ ಉತ್ತರವನ್ನು ಪ್ರಚರಿಸಿ Confession ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೇನೆ. ನಿಮ್ಮೆದುರಿಗೆ—

*

*

*

ಪ್ರಶ್ನೆ :—ರೋಹಿತಾಶ್ವನ ಶವವನ್ನು ಸ್ಮಶಾನದಲ್ಲಿ ಕಂಡಾಗ ಹರಿಶ್ಚಂದ್ರನು ಏನೆಂದು ಚಂದ್ರಮತಿಗೆ ಹೇಳಿದ?

ಉತ್ತರ :—“ಶವ ಸಂಸ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಕಾನೂನು ರೀತಿಯಾಗಿ ಹಣ ಕೊಡಬೇಕು. ಹಣವಿಲ್ಲದಿದ್ದರೆ, ನಿನ್ನ ಮಾಂಗಲ್ಯವನ್ನು ಮಾರಿ ಕೊಡು. ಆಗ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ನಿನ್ನ ಮಗನಿಗೆ ಸದ್ಗತಿ ದೊರಕುತ್ತದೆ. ನಿನ್ನ ಕತ್ತಿಗೆ ಭಾರವೂ ಕಡಿಮೆಯಾಗುತ್ತದೆ” ಎಂದು ಸ್ವಾನುಭವದಿಂದ ಹೇಳುತ್ತೇನೆ. ಇದು ದಿಟ! ನಾನು ನನ್ನ ತರಗತಿಯ ಮಾನಿಟರ್ ಆಗಬೇಕೆಂದಿದ್ದೆ. ಎರಡು ದಿನ ನನ್ನ ಜತೆಯವರಿಗೆ ಕಾಫಿ ಕೊಡಿಸಿದ್ದರೆ, ಇದು ಖಂಡಿತ ಆಗುತ್ತಿತ್ತು. ಆದರೆ ಖರ್ಚು ಮಾಡಲು ಹಿಂತೆಗೆದೆ. ಆ ಹಣದಲ್ಲಿ ಎರಡು ಸಿನಿಮಾ ನಾನೇ ನೋಡಬಹುದಿತ್ತು. ಅಲ್ಪಕ್ಕೆ ಅಂಜಿ, ಕಲ್ಪ ತರುವನು ಹಿಂದೂಡಿದೆ. ರಾಜ ಮಾನಿಟರಾದ. ಮಾಸ್ಟರನು ಒಲಿಸಿಕೊಂಡ. ಪ್ರಶ್ನೆಗಳನ್ನು ಪರೀಕ್ಷೆಗೆ ಮುಂಚೆಯೇ ತಿಳಿದುಕೊಂಡ. ಉತ್ತರಗಳನ್ನು ಅವರ ಕೈಲೇ ಬರೆಸಿಕೊಂಡು ಉರುಹಚ್ಚಿದ. ಮೊದಲನೆಯ ವರ್ಗದಲ್ಲಿ ಉತ್ತೀರ್ಣನಾದ. ಹಣವಂತ ಮಾವ ಸಿಕ್ಕ.

ನಾನು ನಪಾಸಾದೆ. ಆದರೆ ಈ ವರ್ಷ ಆದ ಅನುಭವವನ್ನು ಉಪಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂಡೆ. ಇದೊಂದು ಪ್ರಶ್ನೆಪತ್ರಿಕೆ ಬಿಟ್ಟರೆ ಮಿಕ್ಕಲ್ಲಕ್ಕೂ ಮೊದಲವರ್ಗದ ಉತ್ತರ

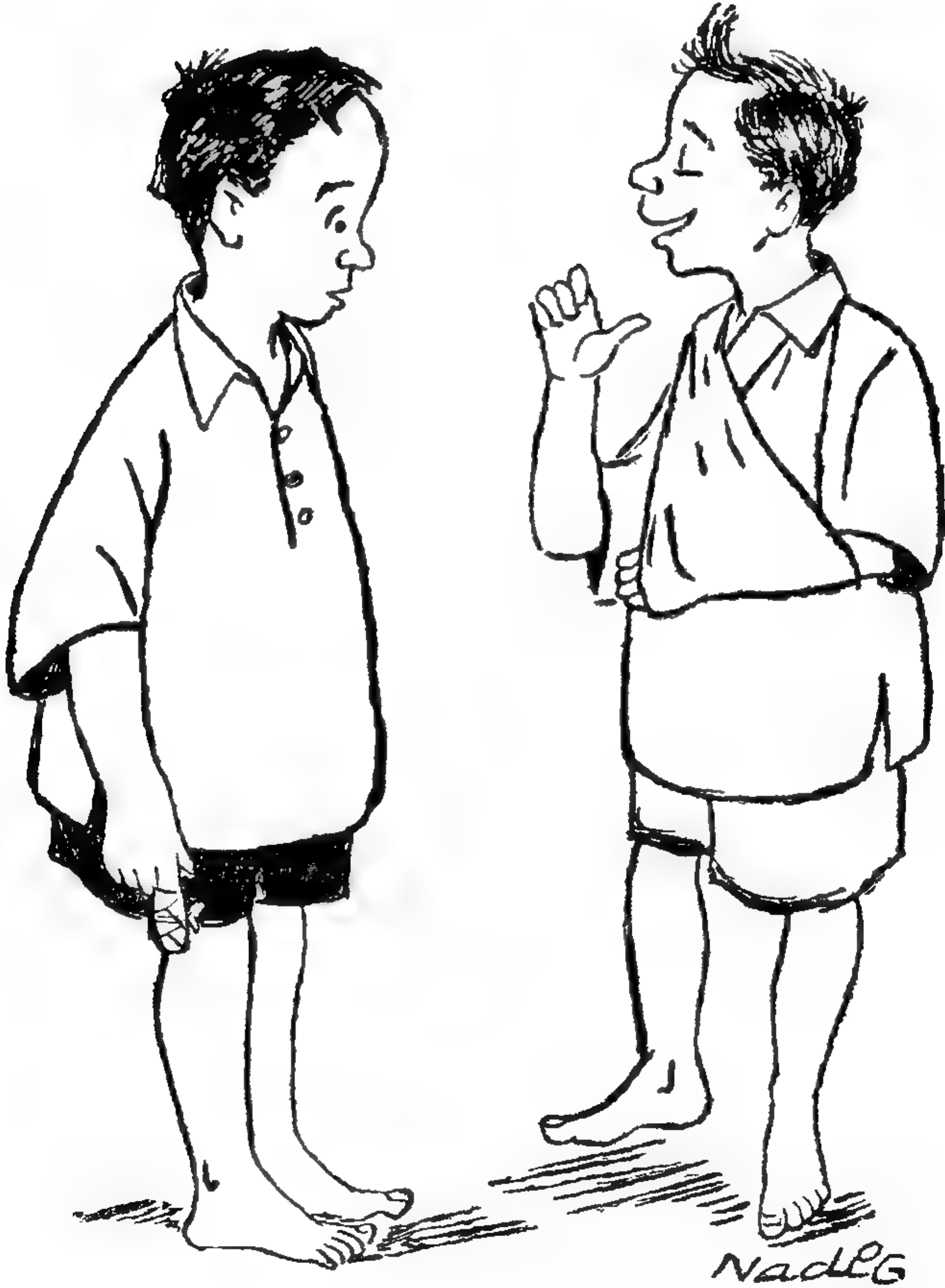
ಗಲನ್ನು ಬರೆದಿದ್ದೇನೆ. ಖಂಡಿತ ವೊದಲವರ್ಗದ ವಾಸು. ಮುಂದೆ ಕಲ್ಪಿತರು ಖಂಡಿತ.

ಮಾಂಗಲ್ಯ ಮಾರಿಯಾದರೂ ಕಾನೂನು ಪ್ರಕಾರ ನಡೆದುಕೊಂಡರೆ ಮುಂದೆ ಸ್ವರ್ಗ ಖಂಡಿತ.

* * *

ನಾನು ಇನ್ನೂ ಮಾಸ್ತರು. ಹದಿನೈದು ವರುಷದಾನಂತರ—ಆದರೆ ಅವ, ಅಂದು ಗುರುದಕ್ಷಿಣೆ ಐದು ರೂಪಾಯಿ ಕೊಟ್ಟವ, ಇಂದು ನಮ್ಮ ವಿದ್ಯಾನಿಲಯ— ಅವನು ಹುಬ್ಬೆತ್ತಿ ನಕ್ಕರೆ ನಾನು ಬದುಕಿದೆ—ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ—ನನ್ನ ಹಣೇಬರಹ!!

—ಪ್ರಕಾಶ್.

ನಮ್ಮ ಮೇಷ್ಟ್ರ ಸೈಕಲ್‌ಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಕೈ ಮುರಿದುಕೊಂಡೆ ಪರೀಕ್ಷೆ ದಿನ.
ಪ್ರಮೋಷನ್ ಕೊಡ್ತೀನಿ ಅಂತ ನಮ್ಮಪ್ಪನಿಗೆ ಮಾತುಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ ಕಣೋ!

ಹ....ಹ....ಹ....ಹೌದು !

ದೂರದೂರಿನಲ್ಲಿ ಮದುವೆ ಮುಂಜಿಗಳಾದರೆ ಸಂಬಂಧಿಕರೂ ಸ್ನೇಹಿತರೂ ತಂತೀ ಇಲಾಖೆಯವರಿಗೆ ಕಾಣಿಕೆ ಅರ್ಪಿಸುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವೊಂದಿದೆಯಲ್ಲ— ಅದನ್ನು ನಡೆಸೋದಕ್ಕೆ ಮೊನ್ನೆ ಟಿಪ್ಪಲಾಫೀಸಿಗೆ ಹೋಗಲೇಬೇಕಾಯಿತು. ನಮ್ಮಾಕೆಯ ಕ್ಲಾಸ್ಮೇಟಿನ ಮದುವೆಯಂತೆ ಎಲ್ಲೋ. ಸರಿ ಗ್ರೇಟಿಂಗ್ಸ್ ಕಳಿಸಿ ಬರೋಣ ಅಂತ ಹೊರಟೆ.

ಆದರೆ ಹೊರಗೆ ಕಾಲಿಟ್ಟಿನೋ ಇಲ್ಲವೋ ಸಿಕ್ಕಿದವರದೆಲ್ಲ ಒಂದೇ ಪ್ರಶ್ನೆ.—
—“ಲೀಸ್ಟ್ ನೋಡಿದೆಯ?” ಅಂತ. ಅಗತಾನೆ ಹೊಸ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳದ ಪಟ್ಟಿ ಹೊರಬಿದ್ದಿತ್ತು. ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳದಲ್ಲಿ ಯಾರಿದ್ದಾರೆ ಯಾರಿಲ್ಲ ಎಂಬುದರ ಕುರಿತೆಲ್ಲ ಆಸಕ್ತಿ ವಹಿಸುವ ಕಾಲವೆಲ್ಲ ಹೋಗುತ್ತಾ ಬಂತು ಎಂದುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಜನಗಳು ಯಾಕೋ ಇದ್ದಿದ್ದಕ್ಕೂ ಹೆಚ್ಚು excite ಆಗುತ್ತಿರೋ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸಿತು. ಅಂತೂ ನಾನು ಕೂಡ ಮಂತ್ರಿಮಂಡಳ, ತಂಟೆ, ತಕರಾರು, ಡೆಮಾಕ್ರಸಿ, ಬೇಕಿಲ್ಲದ ಕಾರು— ಎಂದೆಲ್ಲ ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಟಿಪ್ಪಲು ಪೆಟ್ಟಿಯತನಕ ಸಾಗಿದೆ.

ಒಂದು ತಂತೀ ಫಾರಂ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಜೇಬಿಗೆ ಕೈಹಾಕಿ ನೋಡಿದರೆ ವಿಳಾಸ ಬಿಟ್ಟುಬಂದಿದ್ದು ತಿಳಿಯಿತು. ಹಾಗೇ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಂಡು ಬರೆಯೋಣ ಎಂದು ಲೇಖನಿ ಎತ್ತಿಕೊಂಡರೆ ಅದು ಪೋಸ್ಟ್ ಆಫೀಸ್ ವೇನ. ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಲೇಖನಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ಸರಕಾರವಿದ್ದ ಹಾಗೇ ಇತ್ತು. ಹೇಗಪ್ಪ ಈ ಮೊಂಡ ಆಯುಧದಿಂದ ಅಕ್ಷರಗಳನ್ನು ಕೊರೆಯೋದು ಎಂದು ಯೋಚಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಸಾಲದ್ದಕ್ಕೆ ಎಂದಿಲ್ಲದ ಜನಸಂದಣಿ ಪೋಸ್ಟ್‌ಫೀಸಿನಲ್ಲಿ.

ಯಾರೋ ಬೆನ್ನ ಮೇಲೆ ಕೈಯಿಟ್ಟರು. ತಿರುಗಿ ನೋಡಿದೆ. ಪರಿಚಿತರಲ್ಲ ಆದರೂ ಹಲ್ಲು ಕಿರಿಯುತಿತ್ತು ಆಸಾಮಿ. ಕೆಕ್ಕರಿಸಿ ನೋಡಿದೆ.

“ಏನು ನೀವು ಕೂಡ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ಬಂದಿರಾ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಬೇರೆ.

“ಹುಂ” ಎಂದೆ ಹುಬ್ಬು ಗಂಟಕ್ಕಿ.

“ಪೇನ ಬರೆಯೋದಿಲ್ಲವೆ? ತಗೊಳ್ಳಿ ಇದನ್ನು....” ಎಂದು ಪೇನ ಬೇರೆ ಕೊಟ್ಟಿತು ಆ ವ್ಯಕ್ತಿ.

ಪೇನ ತೆಗೆದುಕೊಂಡು ಮತ್ತೆ ವಿಳಾಸ ಜ್ಞಾಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದ. ಜಪ್ಪಯ್ಯ ಎಂದರೂ ನೆನಪಾಗಲೊಲ್ಲದು.

ಇಲ್ಲಿ ಕೊಡೀ ಸಾರ್ ನಾನು ಬರೀತೀನಿ ಎಂದು ಪೇನಾ, ಘಾಸಂ ಎರಡನ್ನೂ ಕಿತ್ತುಕೊಳ್ಳಬೇಕೇ ಆಸಾಮಿ!

“ಇನ್ನು ವಿಳಾಸ ಉದ್ದುದ್ದ ಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಅವರಿಗೆ ಶ್ರೀಯುತ.....ರು, ಮಿನಿಸ್ಟರು, ಜಿಂಗಳೂರು ಎಂದು ಬರೆದರೆ ಸಾಕು” ಎನ್ನುತ್ತಾ ಹಾಗಂತ ಬರೆದೇ ಬಿಟ್ಟಿತು.

“ಹಾಂ....” ಅಂತ ನಾನು ತೆರೆದ ಬಾಯಿ ತೆರೆದೇ ಇತ್ತು. ಆತ ಮುಂದುವರಿಸಿ “You minister we happy community prided” ಎಂದು ಮುಂತಾಗಿ ಹಿಂದು ಮುಂದು ನೋಡದೆ ಬರೆದೇಬಿಟ್ಟಿ. ನಾನು ಬೆಪ್ಪಾಗಿ ಬೆರಗಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾ ನಿಂತೆ. “ಕೋಮಿನವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಅಭಿಮಾನದ ವಿಷಯ—ಅಲ್ಲೇನು ಸಾರ್” ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೀರೇಕಾಯಿ ಹೇಳಿತು. ನನ್ನನ್ನು ಯಾವ ಕೋಮು ಎಂದು ಊಹಿಸಿಕೊಂಡಿತೋ! ಆತನ ಟೋಪಿ ಕಡೆ ನೋಡಿದೆ ನನ್ನ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ತೋರಿಸಲು ಬಾಯಿ ಬರಲಿಲ್ಲ. ತುಟಿಯಲ್ಲೇ ತೋರಿಸಿದೆ, “ಇನ್ನು ತಮ್ಮ ಹೆಸರು ಸಾರ್?” ಎಂದಿತು ಆಸಾಮಿ. ಆಗ ಏನು ಹೇಳುವುದೆಂದು ತೋಚಲಿಲ್ಲ. ಯಾಕೋ ನಗು ಬೇರೆ ಬಂತು- ಆತ ವಿಳಾಸದಲ್ಲಿ ನಮೂದಿಸಿದ ಮಿನಿಸ್ಟರ ಹೆಸರಿನಿಂದ ಕೋಮು ಯಾವುವೆಂದು ಊಹಿಸಿ ಆ ಕೋಮಿನ ಹೆಸರೊಂದನ್ನು ನನ್ನ ಹೆಸರೆಂದು ಹೇಳಿದೆ. ಆತ ಉಬ್ಬಿ ಅದನ್ನು ಬರೆದು ಕಿಟಕಿ ಕಡೆ ನುಗ್ಗಿ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಬುಕ್ ಮಾಡಿಯೂ ಮಾಡಿದ. ಪಾಪಿ ಕಾಸು ಬೇರೆ (ನನ್ನ ಕಡೆ ತಿರುಗಿ ನೋಡಿ ಹಲ್ಲಿರಿಯುತ್ತ) ತಾನೇ ತೆತ್ತು ರಶೀದಿ ತಂದುಕೊಟ್ಟು ಥ್ಯಾಂಕ್ಸ್ ಬೇರೆ ಹೇಳಿದ. ಗಮನಿಸಿ ನೋಡಿದರೆ ಅಲ್ಲಿ ನೆರೆದವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಮಂದಿ ತಮ್ಮ ತಮ್ಮ ಕೋಮಿನವರು ಮಂತ್ರಿಗಳಾದದ್ದಕ್ಕೆ ಅಭಿನಂದಿಸಿ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಕೊಡುವುದಕ್ಕೋಸ್ಕರವೇ ಬಂದವರು.

ನಾನು ಕೊಡಬೇಕಾಗಿದ್ದ ತಂತಿಯ ವಿಳಾಸ ಕೊನೆಗೂ ನೆನಪಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆತ ಕೊಟ್ಟ ರಶೀದಿಯನ್ನು ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತುತ್ತಾ ಪೋಸ್ಟಾಫೀಸಿನಿಂದ ಹೊರಬೀಳುವಾಗ ಬಾಗಿಲಲ್ಲಿದ್ದ ಮುದುಕರೊಬ್ಬರು ಹೇಳಿದರು—“ಈಗ ನಿಮ್ಮ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಬರೆದನಲ್ಲ ಆತ ಇಂಥ ಮಿನಿಸ್ಟರ ಸೋದರಳಿಯ ..... S. S.L. C. ಯಲ್ಲಿ ನಾಲ್ಕು ಸಲ..... ಮುಂದೆ ಒಳ್ಳೆ ಭವಿಷ್ಯ ಇದೆ” ಎಂದರು.

“ಅದರೆ ನನಗೆ ಕೊಡೋದಕ್ಕೆ ಸದ್ಯ ಮಗಳೇ ಇಲ್ಲ” ಎಂದುಬಿಟ್ಟು ಬಿಗಿಬಿರನೆ ಮನೆಕಡೆ ಸಾಗಿದೆ.

“ಕೊಟ್ಟೆರಾ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ?” ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎದುರಾಯಿತು. ಸುರುಳಿ ಸುತ್ತಿದ್ದ ರಶೀದಿ ಕೈಯಲ್ಲೇ ಇತ್ತು. “ಹ.. ಹ...ಹ...ಹೌದು ಹೌದು ಎನ್ನುತ್ತ ಅಕೆಯ ಕೈಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ತುಂಬ ಹಣ ಖರ್ಚು ಮಾಡಿ ಉವ್ವ ಟೆಲಿಗ್ರಾಂ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದಕ್ಕಾಗಿ ಅಕೆಗೆ ಬಲು ಸಂತೋಷವಾಯಿತು, ಪಾಪ! “ಜಗಭಂಡ ಅಂತೀರಾ? ದೇಶದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಉಗಿಸಿ ಕೊಳ್ಳುವಂಥ ಕೆಲಸ ವಂಚನೆ ತಟವಟ ನಡಿತಾನೆ ಇದೆ! ನಾನು ಕೂಡ ಹ..ಹ.... ಹ..ಹೌದು ಕನ್ನೋದಕ್ಕೆ ನಾಚುವುದಿಲ್ಲ.

— ರಾಮಿ

ಡಾಕ್ಟರೇ! ನಿಮ್ಮ ಹೆಂಡತಿ ಜಾತಕ ನೋಡಿದೆ. ಅಸ್ವಮದಲ್ಲಿ ಅಂಗಾರಕ ಬಲಿಷ್ಠ ನಾಗಿದ್ದಾನೆ—ನಿಮ್ಮ ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಟೆಸ್ಟಿ ಹಿಡಿಯೋ ಮಟ್ಟು ಕಾಣಿಸಲಿಲ್ಲ. !

ರಾಗ - ಸುಧೆ

(ಕಿರು ನಾಟಕ)

[ಪಿಟೀಲು ವಾದನದಿಂದ ಹುಲುಸುಬೆಳೆ ತೆಗೆಯಬಹುದೆಂಬ ವಾದ ವಿಧಾನ ಸಭೆಯಲ್ಲಿ ನಡೆದಾಗ ಅದರ ಪತ್ರಿಕಾವರದಿಯೊಡನೆ ಮೇಲೆ ಈ ಕಲ್ಪನಾ ದೃಶ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಫೂರ್ತಿಬಂದಿತು.]

—ದಾಶರಥಿ ದೀಕ್ಷಿತ್

[ಸಂಗೀತ ಸುಧೆ ಪ್ರಕೃತಿಯ ಮೇಲೆ ಮಹತ್ತರ ಪರಿಣಾಮ ಮಾಡುವಂತಾದ್ದು. ಪಿಟೀಲು ಕೊರೆತ ಗದ್ದೆಯನ್ನು ಭತ್ತ ಭರಿತಮಾಡುವುದು—ಎಂಬುದನ್ನು ಸಿದ್ಧಾಂತ ಮಾಡಿದ ಕಾಲ—ಬಹು ಮುಂದಿನ ಕಾಲ. ಆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ನಡೆಯುವ ದೃಶ್ಯ ಈಗಲೇ ನಮ್ಮ ಕಲ್ಪನೆಗೆ ಕಾಣುತ್ತಿದೆ. ಆ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಮನೆಯಲ್ಲಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.]

— ಪಾತ್ರಗಳು —

೧. ವ್ಯವಸಾಯ ಆಹಾರ ಮಂತ್ರಿ :—ಸಂಗೀತಲೋಲ—ಭಾರತ ವೈದ್ಯೋರ್ಮ
ಲಂಬೋದರ ಭಾಗವತರ್ ವಂಶೀಜರಾದ ಕಿರಿಯ ಲಂ|| ಭಾಗವತರ್.
೨. ಭೈರವನ್ :—ಮಂತ್ರಿಗಳ ಕಾರ್ಯದರ್ಶಿ.
೩. ಕಾಫಿ ನಾರಾಯಣ :—ಕ್ಲರ್ಕ್.
೪. ಶಾನುಭೋಗರು :—ಮಂತ್ರಿ ಊರ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು.
೫. ದೇವಯ್ಯ :—“ಕರಾರಿ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ.
೬. ಸಾಂಬಶಿವ :—“ಅಪರಂಜಿ”
೭. ಕಾರ್ತಿಕೇಯ :—“ಕಾಳಭೈರವ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ.
೮. ಕೆಂಪಣ್ಣಯ್ಯ :—“ಕಾರ್ಮಿಕ” ಪತ್ರಿಕೆಯ ಪ್ರತಿನಿಧಿ.
೯. ಕೆಂಚಮ್ಮ :—“ಸ್ತ್ರೀ” ವಾಸಪತ್ರಿಕೆಯ ಸಂಪಾದಕ—ವರದಿಗಾರ್ತಿ—ಪ್ರತಿನಿಧಿ
ಇತ್ಯಾದಿ.
೧೦. ರಾಮೇಗೌಡ :—ಬಡ ರೈತ.

ಸ್ಥಳ :—ಕಿರಿಯ ಲಂ|| ಭಾಗವತರ ಛೇಂಬರ್ಸ್ (ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿ ಕರೆದು ಮಂತ್ರಿಗಳು ದೇಶದ ವ್ಯವಸಾಯ ಆಹಾರದ ವಿಚಾರ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಎಲ್ಲರದೂ ತಿಂಡಿ ಕಾಫಿ ಇದೆ. ತೆರೆ ಎದ್ದಾಗ ಈ ದೃಶ್ಯ ಕಾಣುತ್ತದೆ.)

— ಧೃತ್ಯ ೧ —

ಮಂತ್ರಿಗಳು : (ಕೆಮ್ಮಿ-ಗಂಟಲು ಸರಿಪಡಿಸಿಕೊಂಡು) ಸ್ವಾಗತವು ನಿಮಗೆ—ಜನ ಜೀವದ ಜಟಿಲ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಕೈಗೆ ಕನ್ನಡಿಯನಿತ್ತಂತೆ ಬಣ್ಣಪ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳೇ—ನಿಮಗೆ ಸುಸ್ವಾಗತವು. ಆಂ...ಭೈರವನ್ ದೇಶದ ಆಹಾರ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯು—ವ್ಯವಸಾಯದ ಅದ್ಭುತ ಪ್ರಗತಿಯ ವಿವರಗಳ ಮುದ್ರಿಸಿಹ ಆ ವಿವರ ಪತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡಿ ಈ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳಿಗೆ.

ಭೈರವನ್ :—ಅಪ್ಪಣೆ.. (ಎಂದು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಮುದ್ರಿತವಾದ ಕಾಗದದ ಕಂತೆ ಕೊಡುವನು. ಎಲ್ಲರೂ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದಂತೆ....)

ಮಂತ್ರಿ :—ಜಗತ್ತಿನ ಮೂಲೆ ಮೂಲೆಗಳಿಂದ ಬಂದಿಹುದು ಎಮ್ಮ ಪಿಟೀಲು ಪಟುಗಳಿಗೆ ಕರೆ. ಅವರ ಸಾಹಸದ ಫಲವಾಗಿ ಫಲವತ್ತಾಗಿಹುದು ಭೂಮಿ ನೆಲೆಸಿಹುದು ಶಾಂತತೆಯು ಮನೆಮನೆಗಳಲ್ಲಿ...ಮಾತೇ ಆಡಲೊಲ್ಲರು ಮಂದಿ—ಹಹ್ಲ...ಹೊಟ್ಟೆ ತುಂಬಿದ ಬಳಿಕ ಮಾತಾಡಲು ಬಾಯಿ ಬಂದೀತೆ? ಕರಾಳ—ಕಾಳಿಂಗಗಳು ಸಾವಿರ ಸಾವಿರವಾಗಿ ಬೆನ್ನಟ್ಟಿದಂತೆ ಬಂದಡರಿತ್ತು, ಕ್ಷಾಮದ ಭೀತಿಯಾಗಿ. ಹಿಂದೊಮ್ಮೆ ಆದೂಡಂ ಬರಿಯ ಮನರಂಜನೆ—ತೂಗು—ಶಹಭಾಷ್—ಗಳಿಗಾಗಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ಅರುಚಿ ಗಂಟಲು ಹರಿದು ಕೊಂಡು ಸತ್ತರು ನಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು. ನೀವರಿಯಿರಾ ನಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಕಥೆಯು—ಪಿಟೀಲು ಕೊರೆಯುವ ಕಡುವಾಪಿ, ಜನರಂಜಿಸಲು ಊರೂರು ಅಲೆದು ಅಂಗಲಾಚಿದ್ದಂಟು. ಆನಂದಬೈರವಿಯ ಅರೆದು ಅರೆದು ಅದು ಗಂಟಲಿಂದ ಹೊರಬಂದಾಗ ಸಾವೇರಿಯಂತೆ ಅಳುಕುತಳುಕುತ್ತ ಧ್ವನಿ ಕೊಟ್ಟಾಗ, ಕೆರತಾಡನಕೆ ಮೈಕೊಟ್ಟು ನೆರಳಿದರು ಎಮ್ಮ ಹಿರಿಯರು. ತಂಬೂರಿ ತಮ್ಮಯ್ಯಗಳು ಕೈಯ್ಯ ಬೆರಳನೇ ಸವೆಸಿದರು. ಗುರುಸೇನೆಯು—ಸಂಗೀತ ಪೂಜೆಯ ಭಕ್ತಿಯಲಿ—ಬಳಲಿದರು.... ಶ್ರೀಯುತರೆ ಕಾಲ ಬದಲಿಹುದು. ಸಂಗೀತ ಬೆಳೆ ತೆಗೆವ ಮಾಂತ್ರಿಕನ ದಂಡದಂತಾಗಿ ನೋಡಿ ಹಾಕಿ ಬೆಳೆಸುತ್ತಿದೆ ಸೊಂಪುಬೆಳೆಯ. ನಿಮ್ಮ ಕೈಯ್ಯಲ್ಲಿಹುದು ವಿಶೇಷ ವರದಿಯ ಸಂಗ್ರಹ ನಿಮ್ಮ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ ಪ್ರಿಂಟಿಸಿರಾ.....ದೊಡ್ಡ ಅಕ್ಷರಗಳು ಮೊದಲ ಪೇಜಿನಲ್ಲಿ ಶೋಭಿಸಲಿ ಈ ಸುದ್ದಿ—ರಾಗ—ಸುಧೆ ಹರಿಯುತ್ತಿದೆ. ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆಯ ಹೊರಗೆಳೆದು ತೆಗೆಯುತ್ತಿದೆ.... ಧನ್ಯ ಗಾನಬ್ರಹ್ಮ.... ಧನ್ಯ.... ಪಿಟೀಲು ಪಟುವೇ—ಧನ್ಯ ವೀಣಾ — — ವೇಣು — ಗಾನಸರಸ್ವತೀ.....

(ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಈ ಭಾಷಣದಿಂದ ಬೆದೂರಿ ಬೆಂಡಾಗಿ ಬಾಯಿಬಿಟ್ಟು ನೀರು ಕುಡಿಯುವರು.)

(ಪ್ರವೇಶ ಕಾಫಿ ನಾರಾಯಣ)

ಕಾ. ನಾ : ಕ್ಷಮಿಸುವುದು ಅನಾಥ್ಯರೇ . ಹೊರಗೊಬ್ಬ ಗೌಡ ಕಾದಿಹನು—
ನಿಮ್ಮ ದರ್ಶನವನ್ನೀಗಲೇ ಪಡೆಯಬೇಕೆಂದು ಚಂಡಿ ಹಿಡಿದಿಹನು ಒಳಗೆ
ಬಿಡಲೇ ?

ಮಂತ್ರಿ :—ಗೌಡನೆ ? ಎಲ್ಲಿಯವನಂತೆ ? ಪ್ರಿಯಪತ್ರಿಕೆಯ ಮಿತ್ರರೊಡನೆ ಯೋಗ
ಕ್ಷೇಮ ಮಾತಾಡಲೂ ಬಿಡರು ಈ ಭಡವರು .. ಯಾರಂತೆ ಅವನು ?

ಕಾ. ನಾ :—ನೀವು ಆಯ್ದು ಬಂದ ಊರವನಂತೆ “ಓಟು ಕೊಡಿಸಿ ಇವನ ಮಂತ್ರಿಯ
ಮಾಡಿದ್ದು ಎನ್ನ ಹೊರಗಾಗಿಲಲ್ಲಿ ನಿಲ್ಲಿಸಲಿಕ್ಕೇ” ಎಂದು ಏನೇನೋ ಹೇಳು
ತಿಹನು. ರಾಮೇಗೌಡನಂತೆ—ಹಸಿದು ಹಾರಾಡುತ್ತಿರಬಹುದೆಂದು ಅವನ
ಬೈಗುಳನು ಸಹಿಸಿ—ನಿಮ್ಮ ಅಪ್ಪಣೆಗೆ ಬಂದೆ

ಮಂತ್ರಿ :—ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳೇ ನಿಮ್ಮದುರಿನಲ್ಲಿಯೇ ಆತನನು ಕರೆಸಿದರೆ ನಿಮ್ಮ
ತಿಂಡಿಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬರ್ಪುದಿಲ್ಲವೈ

ಎಲ್ಲ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳೂ :—ಉಂಟೆ—ಆದಕ್ಕೇನು ಆ ಗೌಡನೂ ಬರಲಿ
ನನ್ನೊಡನೆ.

ಮಂತ್ರಿ :—ಕಾಫಿನಾರಾಯಣಾ ಬರಹೇಳು ಆ ರಾಮೇಗೌಡನನು.

(‘ಅಪ್ಪಣೆ’ ಎಂದು ಕಾ. ನಾ. ನಿಷ್ಕ್ರಮಿಸುವನು)

ಕೆಂಪಣ್ಣಯ್ಯ :—ಏನು ಅನ್ಯಾಯ ನಡೆದಿದೆಯೋ ಆ ಬಡವನಮೇಲೆ ಅದಕೆಯೇ
ದೊರೆತನಕ ದೂರೆಂಬ ಹಳೆಯ ನಾಣ್ಣು ಡಿಯಂತೆ ನಡೆದು ಬಂದಿಹನು ದೂರು
ಹೊತ್ತು.

ಮಂತ್ರಿ :—ಕೆಂಪಣ್ಣಯ್ಯನವರ ಕಣ್ಣು ಸದಾ ಕೆಂಚಿದ್ದು, ಎಲ್ಲವೂ ಕೆಂಪಾಗಿ
ಕಾಣುವುದು ಸಹಜವಲ್ಲ ! ಕೆಂಪು ನಕ್ಷತ್ರದಂತಿಹವು ಅವರ ನೇತ್ರಗಳಿರಡು.
ಬೆದರದಿರಿ ಕೆಂಪಣ್ಣ ಎಲ್ಲವೂ ಹಸಿರಾಗಿಹುದು.

ಕೆಂಪಣ್ಣ :—ಅಹುದಹುದು ಅವರು ಮಾಡಿದ್ದು ಅವರವರಿಗೆ ಚೆನ್ನು. ಬಡವನಿಗೆ
ಬರೆ ಎಳೆದು ಚಿತ್ತಾರ ಶೃಂಗಾರವೆನ್ನುವಿರಿ—ಹಣವೆಲ್ಲ ತೆರಿಗೆಗಾಯಿತೆಂದಾಗ
ಪಿಟ್ಟೇಲು ಪಟುಗಳನು ಕಳುಹಿ ಹಾಡಿ ಕಾಡುವಿರಿ.

(ಕಾಫಿ ನಾರಾಯಣ ರಾಮೇಗೌಡನೊಡನೆ ಪ್ರವೇಶ)

ಮಂತ್ರಿ :—ಕ್ಷಮಿಸಬೇಕು .. ಮದ್ಯೆ ಮಾತಾಡಬೇಕಾಯ್ತು. ಇಂದಿನ ಪಿಟ್ಟೇಲು
ಪಟುಗಳ ಸೇವೆ ಕಳವೆಯೇ ?.... .. ರಾಮುಹಳ್ಳಿಯ ಹಾಳುಪಾಳು ಜಾಗವ
ಉತ್ತು ಬೆಳೆಯಲು ಬೆದುರಿ ಸುಸ್ತಾದಾಗ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರದಾ ವಾದ್ಯವೃಂದ
ಹಗಲಿರುಳು ವಿವಿಧ ರಾಗಸುಧಾರಸವ ಬಾರಿಸಿ ಬಗ್ಬಗೆಯ ಬೆಳೆಯನ್ನೂ,

ಹುಲುಸಾಗಿ ಬೆಳೆವಂತೆ ಮಾಡಿದ್ದು ಸುಳ್ಳೆ ? ಹಳ್ಳಿಹಳ್ಳಿಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಗೀತವೇ
ಆಧಾರ ಗೊಬ್ಬರವಾಗಿ ಹೊಲಗಳಲ್ಲಿ ರಾಶಿ ರಾಶಿ ರಾಗಿ—ಜೋಳ—ನವಣೆ—
ಬೆಳೆಗಳು ಬೆಳಗುತ್ತಿರುವುದು ಯಾರ ನಾದಬ್ರಹ್ಮದ ಮಹತ್ವ ? .....ಲಕ್ಷೋಪ
ಲಕ್ಷ ಸಂಗೀತ ಪಟುಗಳು ಜಂಟಿಸ್ವರ—ವರ್ಣ - ರಾಗ—ತಾಳಗಳ ಕಲಿತು
ಬೆಳೆಯ ತೆಗೆಯಲು ಹೊಲದತ್ತ ಸಾಗಲು ನಿಂತ ಯೋಧರಂತೆ ಶೃತಿ ಹಿಡಿದಿರು
ವುದು ಯಾರ ಹಿತಕ್ಕಾಗಿ ? ಹೇಳಬಾರದೇ “ಕಾರ್ಮಿಕ” ಪತ್ರಿಕಾ
ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳೇ....

ಕೆಂಪಣ್ಣಯ್ಯ : —ನಾನೇಕೆ ಹೇಳಬೇಕು....ನಿಮ್ಮೂರ ರಾಮೇಗೌಡರೇ ಹೇಳಲಿ....!

ಮಂತ್ರಿ :—ಓ! ರಾಮೇಗೌಡರೇ ಅವಸರದ ಭೇಟಿಗಾಗಿ ಬಹುದೂರ ಬಂದಿಹಿರಿ.
ಹಳ್ಳಿಯಲ್ಲೆಲ್ಲ ಕುಶಲವೆ ?—ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತಗಾರರ ತಂಡ ಸರಿಯಾಗಿ
ಹೊಲಗಳಿಗೆ ಹೋಗುತ್ತಿದೆಯೇ ? ಬೆಳೆಯ ಬೆಳೆಯಲು ಸಹಕರಿಸುತ್ತಿದೆ
ಎಂದು ವೇಣಾಯಿಲರಿಂದ ತಿಳಿದುಬಂತು.

ರಾಮೇಗೌಡ :—ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಲೇ ಅಲ್ಲಾನ ಹಳೆಯ ಕಾಗದ ಕಥೆಯ ?

ಮಂತ್ರಿ :—ಹಾಗಂದರೇನು ಗೌಡಾ....ಬೆಳೆಗೆ ಧಕ್ಕೆ ಬಂತೇ ?

ಕೆಂಪಣ್ಣ :—ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಹೇಳಿ.

ದೇವಯ್ಯ :—ಅದುವೇ ಸರಿ—ಅದುವೇ ಸರಿ.

ಸಾಂಬಶಿವ :—ಅಪರಂಜಿಯಂತಹ ಮಾತು.

ಕಾರ್ತಿಕೇಯ :—ಸುಳ್ಳೆ ಹೇಳಿದರೆ ಕಾಳಭೈರವನಾಣೆ.

ಕೆಂಚಮ್ಮ :—ನಿಜ ಹೇಳಿ ಹಳ್ಳಿಯ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಹೇಗಿಹರು ? ರೇಗುತ್ತಿಹರೇ
ಅವರವರ ಗಂಡಂದಿರಮೇಲೆ

ರಾಮೇಗೌಡ :—ನನಗಿಂತ ನಮ್ಮ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರು ವೈಭವದ ವರ್ಣಣೆಯೊಡನೆ
ವರ್ಣಿಸರು ಈ ಸಂಗೀತಲೋಲರ ಅಲಾಪನೆಯ ವೈಖರಿಯ. ನಾನು
ವರ್ಣಿಸಲು ಪ್ರಾರಂಭಿಸೆ ಕೋಪ ತಾನಾಗೇ ಮೈ ಅಡರಿ ಎದುರಿಗಿನವರ
ಸರಚೆ ಹೊಡೆದಟ್ಟುವ ಹುಚ್ಚು ಬಂದವ್ವುವುದು. ಬೋಗರೇ ಶ್ಯಾನುಭೋಗರೇ
ಮೈದೋರಿ ಮೊಗಕೊಟ್ಟು ಮಾತಾಡ ಬನ್ನಿ.

(ಎಂದು ಕೂಗಿದಾಗ ಶಾನುಭೋಗರು ಬರುವರು.)

ಮಂತ್ರಿ :—ಗೌಡ—ಶಾನುಭೋಗ—ತಳವಾರ—ಕಳ್ಳಬಂಟ—ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿನ
ತನಕ ಬಂದಿರುವಿರೇಕೆ ಗ್ರಾಮದ ಗತಿ ಏನು ?

ಶಾನುಭೋಗ :—ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಆದಂದಿನಿಂದ, ನಮ್ಮ ಪಾಡು
ಶ್ವಾನದಾ ಪಾಡಾಗಿದೆ ಅನಾತ್ಯರೇ....ಒಳಜಗಳ —ದ್ವೇಷಾಸೂಯೆ ತಾಂಡ
ವಾಡುತಿದೆ ಸಂಗೀತ ಸೇನೆಯಲ್ಲಿ.

ಕೆಂಪಣ್ಣ :—ಕೇಳಿ—ಕೇಳಿ ಮಂತ್ರಿಗಳೇ ಮುಂದೆ ಪತ್ರಿಕಾಗೋಷ್ಠಿಯಲಿ ಪ್ರಿಂಟಿಸಿ
ಹಂಚಿದ ಹೇಳಿಕೆಗಿಂತ ಸತ್ಯದ ಎದುರು ನುಡಿ ಕೇಳಿ.

ಮಂತ್ರಿಗಳು :—ಕೆಂಪಣ್ಣನವರೇ ನಾನಿಲ್ಲವೇ ಕೇಳಲಿಕೆ? ದಯವಿಟ್ಟು ಆಲಿಸಿ
ಅದುವೆ ನಿಮ್ಮಯ ಕೆಲಸ. ಹುಂ....ಮುಂದೇನು ಶಾನುಭೋಗರೇ...

ಶಾನುಭೋಗ :—ಶಂಕರಲಿಂಗೇಗೌಡನ ಮೂಲೆ ಅಂಚಿನ ಅರಕೆರೆ ಗದ್ದೆಯ
ಬಲ್ಲಿರಷ್ಟೆ?—ಪಿಟೀಲು ದಳದವರು ಆರು ತಿಂಗಳು ಒಂದೇ ಸಮನೆ—
ಚಾರುಕೇಶಿರಾಗ ಕೊರೆದು ತುಂಬಿದ ಗದ್ದೆ ಬತ್ತಿ ಕೆದರಿದ ನಾಲ್ಕು ಕೂದಲಂತೆ
ಮಾಡಿ ಮಡಗಿದರು ಇದು ನ್ಯಾಯಮಾ?

ಕೆಂಪಣ್ಣ :—ನೇಣೆತ್ತಬೇಕು ಆ ಪಿಟೀಲು ದಳಗಳಿಗೆ ಬಹಿರಂಗ ವಿಚಾರಣೆ ನಡೆದು
ನ್ಯಾಯ ದೊರಕಿಸಬೇಕು ಬಡರೈತರಿಗೆ.

ಮಂತ್ರಿ :—ಭೈರವನ್—ಅರಕೆರೆಯ ಪ್ರದೇಶದ ಪಿಟೀಲು ದಳಪತಿ ಯಾರು?
ಶಾನುಭೋಗರ ಮಾತು ನಿಜವೇ?

ರಾಮೇಗೌಡ :—ಶಾನುಭೋಗರು ಸುಳ್ಳನಾಡಿದ್ದು ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತಕ್ಕೇ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲ.

ಭೈರವನ್ :—ಪ್ರಭೂ ಇದರ ಬಗ್ಗೆ ದೂರೊಂದು ಬಂದಿಹುದು....ಅರಕೆರೆಯ
ಪ್ರಾಂತ ಒಂದೇ ಅಲ್ಲ....ದೇಶದ ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳಲ್ಲೂ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರ
ಪ್ರವೀಣರು ಕೊಬ್ಬಿ ಗಂಟಲು ಉಬ್ಬಿಸಿ ಅಪಸ್ವರವ ಹಾಡಿ ಬೆಳೆಯ ಕೆಡಿಸುತ
ಲಿಹರು. ನಾವಾಗಲೇ ಇದರ ವಿವರವ ತಿಳಿಯಲು ಸಮಿತಿಯ ನೇಮಿಸಿ
ವಿಚಾರಿಸಲು ಸೂಚಿಸಿಹೆವು.

ಶಾನುಭೋಗ :—ಸ್ವಾಮಿ....ನನ್ನ ಕೈಕೆಳಗೆ ಹತ್ತಾರು ಗ್ರಾಮಗಳಿಹವು....ಮೊನ್ನೆ
ಮಳೆ ಇಲ್ಲದೆಲೆ ಹಾಹಾಕಾರವೆದ್ದಾಗ—ಗ್ರಾಮವೇ ಹೋಗಿ ಮೊರೆ ಇಟ್ಟಿತು
ಸಂಗೀತ ದಳವ ಅಧಿಸುತಿಗೆ—ಮೇಘಮಲ್ಲಾರ ರಾಗವ ನುಡಿಸಿ ಮಳೆಯ
ತನ್ನಿ ಎಂದು ಅಂಗಲಾಚಿತ್ತು. ಕದನಕುತೂಹಲಿಗಳಂತೆ ಅವರವರೇ ಪಿಟೀಲು
ಬಿಲ್ಲಿನಲ್ಲಿ ಹೆದೆ ಎರಿಸಿ ಬಡಿದಾಡಿ....ತುಟ್ಟಿಭತ್ಯ ಬಂದಿಲ್ಲ....ಸಂಬಳ ತಡವಾ
ಗಿದೆ ಎಂದು ಸಂಪು ಹೂಡಿದ ಮಿಲ್ಲಿಗರಂತೆ ವರ್ತಿಸಿದರು. ಮಳೆ ತರುವ
ದೇವೆಂದ್ರನೇ ತಾವೆಂದು ತಿಳಿದಿಹರು.

ಮಂತ್ರಿ :—ಭೈರವನ್ ವಿಚಾರಿಸಲು ಸಮಿತಿ ನೇಮಿಸು.

ಬೈರವನ್ :—ಆಗಲೇ ಸೂಚಿಸಿಹೆ ಮಂತ್ರಿಗಳ ಸಹಿಗೆ ಕಾದಿಹುದು.

ರಾಮೇಗೌಡ :—ಸಂಗೀತ ದಳದವರು ಕೊಬ್ಬಿಹರು ಸ್ವಾಮಿ .. ನನ್ನ ಹೊಲದಲ್ಲಿ ರಾಗಿ ಬೆಳೆ ಪುಣ್ಯಾತ್ಮ ಪಿಟೀಲು ಪಾಪಯ್ಯನ ಶ್ರೀರಂಜಿನಿ .. ನಾಯಕಿಗಳ ಅಪರೂಪ ಮಿಶ್ರಣದಿಂದ ಹುಲಸಾಗಿ ಬೆಳೆದಿತ್ತು ... ಇನ್ನೊಬ್ಬನಿಹ ಖೂಳ, ಪುಟ್ಟಪ್ಪ ಈ ಖೂಳ ಪ್ರೀತಿಸಿದ "ಗೌರೀ ಮನೋಹರಿ" ಎಂಬ ಕನ್ಯೆಯ ಕೈ ಹಿಡಿದ ಕೋಪಕ್ಕೆ.... ಆ ರಾತ್ರಿಯೇ ಕೆರಳಿದ ಕಾಳಭೈರವನಂತೆ ಡಬ್ಬಲಾ ರೀಡು ಹಾರ್ಮೋನಿಯಂ ತಂದು—"ರುದ್ರಪ್ರಿಯ" "ಹಿಂಸಧ್ವನಿ" "ಕಾಮ ಮರ್ಧಿನಿ" ಗಳ ಘೋರ ಅಪಸ್ವರ ಮೊಳಗಿಸಿದ. ಆ ಎಳೆಯ ಬೆಳೆಯಮಾಲೆ ಪ್ರಯೋಗಿಸಿ ಕೊಂದುಹಾಕಿದನು. ಬೆಳೆ ಎಲ್ಲ ಬಡಬಾಗ್ನಿಗೆ ಸಿಕ್ಕಿ ಎಳೆ ಬಾಳೆಯಂತೆ ಕಂದಿ ಬೆಂದು ಹೋದುವು. ನಿರ್ದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಇದೊಂದು ಹೇಳಿದೆ ಇಂತಹವು ಸಾವಿರಾರು ಇಹವು

ಪತ್ರಿಕೋಪೋಗಿಗಳು :—ನಾಚಿಕೆಗೇಡು ಷೇಮ್ ಷೇಮ್ ನಾದಬ್ರಹ್ಮರನ್ನು ಬ್ರಹ್ಮ ಪಟ್ಟದಿಂದ ಕೆಡಹಿ, ಮೊದಲಿನಂತೆ ಮಳೆ...ಗೊಬ್ಬರಗಳಿಗೆ ಮಹತ್ವ ಕೊಡಬೇಕು. ಬೇಡ ನಮಗೆ ಪಿಟೀಲು ವಾದನದ ಗೊಬ್ಬರ.

ಮಂತ್ರಿಗಳು :—ಗೆಳೆಯರೇ—ಉದ್ವೇಗದಿಂದ ಏನಹುದು? ಎಲ್ಲ ನಾಡಿನಂತಲ್ಲ ಎಮ್ಮೀಯ ನಾಡ —ಬ್ರಹ್ಮರೈರುಗಳು—ಸೀಮೆ ಗೊಬ್ಬರ ಮಳೆ—ಗಳ ಲೆಕ್ಕಿಸದೆ ನೂರಾರು ಮಂದಿ ಸಂಗೀತಗಾರರು ಶ್ರದ್ಧೆಯ ಕಾಲೇಜಿನಲಿ ತರವೇತಿ ಹೊಂದಿ ಗ್ರಾಮ ಗ್ರಾಮಗಳಲ್ಲಿ ತಮ್ಮ ತಂಬೂರಿ—ಪಿಟೀಲು—ವೀಣೆ—ವೇಣುವಾದನ—ಡೋಲು — ಮೇಳ — ಡನುರುಗ — ದುರುಮುರುಗೆ—ಸಾರಂಗಿ—ಏಕನಾದ—ತಾಳಗಳೊಡಗೂಡಿ ಹುಲುಸು ಬೆಳೆಯ ತರಿಸಲು ಶ್ರಮಿಸುತ್ತಿಹರು. ಯಾರೋ ಎಲ್ಲಿಯೋ ಕೆಲವು ಕೊರಮರಿದೊಡೆ ದೇಶವೇ ಹಾಳಾಯ್ತೆಂದು ಕೂಗುವುದೆ? ಕುರುಹು ಎದ್ದಿಹುದೆಂದು ಶಿರವ ಕಡಿದವರುಂಟೆ?

ಪತ್ರಿಕೋಪೋಗಿಗಳು :—ಪುರಾಣಗಳಿಹವು ಶ್ರವಣಕ್ಕೆ, ಆದೊಡಂ ಬದನೆಕಾಯಿಯ ವಾಂಗಿಭಾತಿಗೆ ಬಾಯಿ ಬಿಚುವರುಂಟೆ? ಜನದ ತೆರಿಗೆಯ ಹಣವು....ಪಿಟೀಲು ತಂತಿಗಳ ಇಂಪೋರ್ಟ್‌ಗೇ ಆಯಿತು—ಬರಿಯ ತಂಬೂರಿಗಳ ಬುರುಡೆಗೆ ತಂಬಿದಂತಾಯ್ತು ಭಂಡಾರದಾ ಹಣವ.

ಮಂತ್ರಿ :—ಶಾಂತಂ—ಶಾಂತಂ—ಕೇಂದ್ರದಾ ಯೋಜನೆಯಂತೆ ಈ ವಾದ್ಯಗಳನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿ ದೊಡ್ಡ ಆಕಾಶವಾಣಿಯ ಪ್ರಸಾರ ಕೇಂದ್ರಗಳ ತೆಗೆದು, ನಾಡ

ಮೂಲೆಮೂಲೆಗಳ ಹೊಲಗಳ—ತೋಟಗಳ ಗದ್ದೆಗಳ ತನಕ ಕಂಬಿ ಎಳೆದು
 ಧ್ವನಿವರ್ಧಕಗಳನ್ನ, ಜೋಡಿಸಿ—ಕೇಂದ್ರದಿಂದ ಹಾಡಿಸುವೆವು ಶಾಸ್ತ್ರೀಕ್ಷ...
 ಬೆಳೆಯ ಬೆಳೆಸುವ ಸಂಗೀತ ಸುಧೆ—ರಾಗಸುಧೆಯ ಬಿತ್ತರಿಸುವೆವು ಮೂವತ್ತು
 ಮೂರು ಕೋಟಿ ಹಣವ ಯೋಜನೆ ಇದು. ಆಗ ನೋಡಿರಿ ನೀವು ಸುಭಿಕ್ಷದಾ
 ಹಾವಳಿ—ಅಲ್ಲಿನ ತನಕ ಈ ಚಿಕ್ಕಪುಟ್ಟ ತೊಂದರೆ ಅನಿವಾರ್ಯ—
 ಸಹಿಸಲೇಬೇಕು

ಭೈರವನ್ :—ಇದೋ ನೋಡಿ ವರದಿಗಳ—ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ ದಳವನ್ನು ಉರವರು
 ಮುತ್ತಿ ತಂತಿ ಹರಿದು—ವೃದಂಗ ಮುರಿದು—ತಂಬೂರಿ ಒಡೆದು ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ
 ನಷ್ಟ ಮಾಡಿಹರು.

ರಾಮೇಗೌಡ :—ಕೊಲ್ಲದಲೆ ಉಳಿಸಿಹರು ಆ ಅಪಶೃತಿಯ ಸಂಗೀತಗಾರರನ್ನು,
 ಅದುವೆ ನಿಮ್ಮ ಪುಣ್ಯ...ಕರಳು ಕತ್ತರಿಸುವಂತೆ ಕೊರೆಯುವರು ಅವರು,
 ಜನಗಳೇ ಸಾಯುವಂತಹ ಗೀತವೇಳೆ ಇನ್ನು ಬಡಗಿಡಗಳ ಪಾಡೇನು ?

ಮಂತ್ರಿ :—ಗಲಭೆ ಏಕೆ ? ಗೊಂದಲವೇಕೆ ? ಭೈರವನ್ ಆ ಕ್ಯಾಂಟೇನಿನವನಿಗೆ
 ಹೇಳು ಇನ್ನಷ್ಟು ಜಾಂಬಾನು .. ಜಹಂಗೀರು....ಉದ್ದಿನೋಡೆ....ರವೆಇಡ್ಲಿ....
 ಸಾಗು ತುಪ್ಪ ಪುಟಾಸಾಲೆಡ್ಡುಗಳನ್ನು ತರಲಿ. ಬಳಲಿಹರು ಈ ಮಂದಿ.
 ಗೌಡರೇ—ಶಾನುಭೋಗರೇ ಇಂದು ನಮ್ಮಲ್ಲಿ ಇದ್ದು ನಮ್ಮ ಸಂಗೀತ
 ಸಮಾರಾಧನೆಯ ಕೇಳಿ ಹೋಗಬೇಕು. ಭೈರವನ್....ಈ ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿ
 ಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಕಾರನ್ನೇ ಕಳುಹಿಸುವುದು....ಎಲ್ಲರೂ ಇಲ್ಲಿಯೇ ಊಟಮಾಡಿ.

ಪತ್ರಿಕೋದ್ಯೋಗಿಗಳು:—ನಮ್ಮನಿಬರಿಗೂ ಇದು ಒಪ್ಪಿಗೆ

ಗೌಡರು :—ಈ ರಾಗ-ಸುಧೆಯಿಂದ ನಮಗೆ ಮುಕ್ತಿ ಇಲ್ಲವೇ ?

ಶಾನುಭೋಗರು :—ಸತ್ತಾಗಲೇ ಮುಕ್ತಿ.

ಮಂತ್ರಿಗಳು:—ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೇಳಿ.

(ಸಂಗೀತ ವಾದ್ಯಗಳು ಮೊಳಗುವುವು)

— ತೆರೆ —

—ದಾಶರಥಿದೀಕ್ಷಿತ್.

ವಸಂತಲತಾ

ಓ ! ನೆಲಕೆ ಬರಿಗಾಲ ಸೋಂಕಿಸದಿರೆಲೆ ತರುಣಿ
ನವ ವಸಂತ.ಲತಾಂಗಿ, ಕೆಂಡದಂತಿದೆ ಮರಳು ;
ಮೇಲೆ ಸುಡುವನು ಸೂರ್ಯ ನಿನ್ನಂಥ ಕೋಮಲೆಯ
ನಳಲಿಸುವವನೇ ಅನಾರ್ಯ ; ಅವನದಕಾರ್ಯ.
ಎಲ್ಲಂದ ಬಂದೆಯೆಲೆ ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಮುಡಿದವಳೆ ?
ನಸು ಕಂದಿಹುದು ಕುಸುಮ ಕುಸುಮದಂತೆಯೆ
ನಿನ್ನ ಕುಸುಮ ಕೋಮಲ ಅಂಗರುಚಿ. ತಂದು ತಂಪೆರೆದೆ
ಕಂಗಳಿಗೆ ; ಈ ಮನವೊ ಕಾವೇರಿ, ತಳಮಳಿಸುತಿದೆ
ನಿನ್ನ ಪಾದಯುಗ, ಕಾದ ಕಲ್ಲಿನಮೇಲೆ ತಳಮಳಿಸುವಂತೆ
ಪ್ರಾಸ ಹಾರಿದೆ ಪದಕೆ ತ್ರಾಸವಾಗಿದೆ ಗಾನಗೂನಾಗಿ
ಮನಕೇರಿ ಕ್ರೋಧ ಕಣ್ಣಲಿ ಕೆಂಡ ಹೊರಸೂಸಿ ಬಂದು
ಆ ನೀಚನನು ಸುಡುವನೆಂಬುಜ್ಜುಗದಿ ನುಗ್ಗುತಿದೆ
ಅಹ ! ಬ್ರಹ್ಮ ನಿನಗೆಂಥ ಸೌಂದರ್ಯವನು ಕೊಟ್ಟ ; ನಿನ್ನ ಪು
(ಮಹನೀಚ ; ಚಂಡಾಲ) ಚಪ್ಪಲಿಯ ಕೊಡಿಸದೇತಕೆ ಬಿಟ್ಟ !

—ಅ. ರಾ ಸೆ.

ನಮಜಟ್ಟು ಪದವಿಗೇರಿದರೂ ಕೂಡ ನಮ್ಮ ಅಖಾಡಾದೊಳಗೆ
ಸ್ಥಾನವೇ ಸಿಗಲಲ್ಲವೇ !!

ಬುಷ್ ಕೋಟು

ಅ ಬುಷ್ ಕೋಟು ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೂಗಿಹೇಳುತ್ತಿತ್ತು : ಹೌದು ! ನಾನು ಹೀಗೇನೆ ! ನೀನು ಏನುಮಾಡುತ್ತಿಯೋ. ಮಾಡು ! ಇದನ್ನು ಹಾಕಿಕೊಡಿರುವವನು ಅಸಹ್ಯವ್ಯಕ್ತಿ ಅನ್ನಿಸುತ್ತಾ ಇದೆ, ಅಲ್ಲವೆ ? ಹೌದು ! ಅವನು ಅಸಹ್ಯವ್ಯಕ್ತೀನೇ ! ಪೋಲೀಸೇ ! ಪೋಕರೀನೇ !.....ಆಯಿತೆ ? ಹೋಗಿಬನ್ನಿ, ಸಾರ್ ! ನಿಮ್ಮಂತವರ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕೋಣ ಅಂತಲೇ ಇದನ್ನು ಈತ ಧರಿಸಿರೋದು !..... ಅಲ್ವ ! ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣಿಗೆ ಅಂದಕಾಣಿಸಬೇಕು ಅಂತ ಈತ ಉಡುಪುಧರಿಸಬೇಕೇನು ? .... ಆ ಕಾಲ ಹೋಯಿತು ! ಇದು ಪ್ರಜಾಸತ್ತಾತ್ಮಕಯುಗ, ಗಣರಾಷ್ಟ್ರ ! ಲೆನಿನ್ ಪೆಯಿನ್ ಮುಂತಾದವರುದಿಸಿದ್ದು ತಮಗೆ ತಿಳಿಯದೋ ಏನೋ ? ಅಲ್ವ ! ನಿಮ್ಮ ಮನಸ್ಸಂತೋಷಪಡಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಈತ ಕೋಟು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳಬೇಕೇನು ? ಏಕೆ ? ನೀವು ಏನು ಸಹಾಯಮಾಡಿದೀರಿ ಈ ಹುಡುಗನಿಗೆ ? ಸಿನಿಮಾ ದರ ತಗ್ಗಿಸಿದೀರಾ ? ಸಿಗರೇಟ್ ಬೆಲೆ ಇಳಿಸಿದೀರಾ ? ಹೆಣ್ಣುಮಕ್ಕಳು ವಿವಾಹ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕು ಅಂತ ಕಾನೂನುಮಾಡಿದೀರಾ ? ಇಪ್ಪತ್ತೊಂದು ವರ್ಷ ತುಂಬಿದವರಿಗೆಲ್ಲ ಡಿಗ್ರಿ ಕೊಟ್ಟು, ಕೈತುಂಬ ಸಂಬಳ, ವಾಸಕ್ಕೆ ಮನೆ, ವಿಹಾರಕ್ಕೆ ಪಾರ್ಕ್, ಒದಗಿಸಿದೀರಾ ? ಮೂರು ಬಾರಿ ನವಾಸಾಯಿತಲ್ಲ, ಈತನಿಗೆ..... ಬೇಸಿಗೆ ಸೂಟಪೂರಾ ಊರೂರು ತಿರುಗಿ ಪರೀಕ್ಷಕರನ್ನೆಲ್ಲ ಕಂಡುಬಂದರೂ ಇದೇಗತಿ ಆಗಿರಬೇಕಾದರೆ.....ಇರಲಿ ! ಇದಕ್ಕಿಂತಲೂ ಹೊಲಸು ಇನ್ನೊಂದು ಇದೆ, ಬುಷ್ ಕೋಟು, ಕುದುರೆ ಜೂಜಿನಲ್ಲಿ, ಇನ್ನೊಂದು ! ಅದನ್ನು ಧರಿಸಿ ಮೆರೀತೇನೆ, ನಾಳೆ, ಇದೇ ಬಸ್ ನಲ್ಲಿ, ಮುಂದಿನ ಸೀಟಿನ ಎಡಭಾಗದಲ್ಲಿ ? ನಿಮ್ಮ ಕಣ್ಣು ಕುಕ್ಕುವುದಕ್ಕೆ, ಯುವಕರಾಗಿರೋ ನಮಗೆ, ಇದೊಂದೇ ಅಪ್ಪ..... ರಾವು ಬಡೀತೇನೆ.....ಬಿಡ್ತೇನೇನು ? ”

ಟಿ. ಸೋಮಪ್ಪ

ಸ್ಕೋಡಾನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆ

ಅಖಿಲ ವಿಶ್ವ ಅರಣ್ಯರೋದನ, ಬೈರಿಗೆ ಮತ್ತು ತಮಟೆಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಸಭೆ, ಇತ್ತೀಚೆಗೆ ದೆಹಲಿಗೆ ವಕ್ರಿಸಿದ್ದಾಗ, ಅದರಲ್ಲಿ ಪ್ರಸ್ತುತ ಲೇಖಕರು ಭಾಗವಹಿಸಿದ್ದರು. ವಿಚಾರವಿನಿಮಯ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಚರ್ಚೆಗಳಲ್ಲಿ ಭಾಗವಹಿಸದಿರಲು ಪ್ರತಿನಿಧಿಗಳಾಗಿಗೂ ಸಾಧ್ಯವೇ ಆಗಲಿಲ್ಲ.

ಜಪಾನಿನ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಪ್ರಚಾರಲೇಖಕಿ, ಕವಯಿತ್ರಿ, ವಿಮರ್ಶಕಿ ಹಾಗೂ ಹರಟೆಗಾರ್ತಿಯಾದ ಕುಮಾರಿ ಮಾಟ್ಟುಮಿ ಕಜುರಾಹೋ ಕಿಯಾಕಿಯವರೇ, ಸಮ್ಮೇಳನದ ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಭಾವಶಾಲೀ ಪ್ರತಿನಿಧಿಯೆಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು. ಅತ್ಯಂತ ಪ್ರಯಾಸದಿಂದ, ಸಭಾಂಗಣವನ್ನು ತೊರೆದು, ಕೊನೆಗೊಮ್ಮೆ ಸಿಗರೇಟು ಸೇದುತ್ತಾ ನಿಂತಿದ್ದ ನನ್ನನ್ನು ಅವರು ಪತ್ತೆಹಚ್ಚಿದರು. ಅನಿವಾರ್ಯವಾಗಿ ಅವರೊಡನೆ ಸಂಭಾಷಿಸಬೇಕಾಯ್ತು.

ನಾನು ಕೇಳಿದೆ : ನಿಮ್ಮ “ನೋ” ನಾಟಕಗಳ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಕೊಡುವಿರಾ ?

ಅವರು ಹೇಳಿದರು : No !

ಸ್ತಂಭೀಭೂತನಾದ ನನ್ನನ್ನು ಸಂತೈಸುತ್ತಾ ಕುಮಾರಿ ಕಿಯಾಕಿ ಹೇಳಿದರು : “ನೀವು ನನ್ನ ಉತ್ತರದಿಂದ ನಿರಾಶರಾಗಬೇಡಿ. ನಿಮಗೆ ಸ್ಕೋಡಾರವರ ಕಾವ್ಯ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಪರಿಚಯಮಾಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತೇನೆ.

ಸ್ಕೋಡಾಟ್ರಾನ್ಸ್‌ಡೂರ್ ರಾವೋಲ್ಫ್‌ಸ್‌ಕಿ ಎಂಬುದು ಸ್ಕೋಡಾರವರ ಪೂರ್ಣನಾಮ ಅವರು ರುಕ್ನೋಸ್ಲೊ ವಾಸಿಯನ್ನರು. ಕೆಲಕಾಲ ಜಪಾನಿನಲ್ಲೂ, ಭಾರತದಲ್ಲೂ ನೆಲೆಸಿದ್ದರು ಸ್ಯಾಡಲ್ಲಿ ಆಕ್ರಾದಲ್ಲಿ ನೆಲೆಸಿದ್ದಾರೆ. ಹದಿಮೂರನೇ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿದ್ದ ಸ್ಕೋಡಾ ಟಿ. ರಾವೋಲ್ಫ್‌ಸ್‌ಕಿಗೂ ಈತನಿಗೂ ಯಾವ ಸಂಬಂಧವೂ ಇಲ್ಲ. ಸ್ಕೋಡಾರವರು ಸಾಹಿತ್ಯವಿಮರ್ಶಾರಂಗದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಯನ್ನೆಬ್ಬಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಪೂರ್ವ ಯೂರೋಪ್, ಮತ್ತು ಜಪಾನಿನ ಪತ್ರಿಕೆಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಅವರು ಲೇಖನಗಳನ್ನು ಕಳುಹಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಗ್ರಂಥಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ವಿವಾದಾಸ್ಪದವೂ, ಮುಖ್ಯವೂ ಆದ ಗ್ರಂಥಗಳು ಎರಡು : ಸ್ಕೋಡಾರ ಖಂಡನ

ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'Acidus Aceticum' ಮತ್ತು ಮಂಡನ
ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನೊಳಗೊಂಡ 'Criticum Poetassen.'

ಮಟ್ಟುಮಿಯವರು ಹೀಗೆ ಪೀಠಿಗೆ ಹಾಕುತ್ತಿರುವಾಗ ಸಭಾಂಗಣದಿಂದ
ಹೊರಬಿದ್ದು ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದರು ಮಿ. ಪರ್ಮನ್ ಪನೇಕೃಡೀ ಒಮಾಹ.
ನಮ್ಮಿಬ್ಬರಿಗೂ ಪರಸ್ಪರ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಕೊಟ್ಟು ಮಟ್ಟುಮಿ ಹೇಳಿದರು "ಸ್ಕೋಡಾ
ಬರೆದ ಕತೆ ಹೇಳು ಇವರಿಗೆ, ಪರ್ಮನ್." ಹೀಗೆಂದು ಅವರು ಪಕ್ಕಕ್ಕೆ ಸರಿದು
ನಿಂತರು.

ಒಮಾಹರವರು ನನಗೆ ಸ್ಕೋಡಾ ಬರೆದ ಕತೆಯನ್ನು ಹೇಳಿದರು. ಅದು
ಕತೆಯಲ್ಲ, ಪ್ರಸಂಗ. ಸಾಹಿತ್ಯ ವಿಮರ್ಶಕರ ಬಗೆಗೆ ಸ್ಕೋಡಾನಿಗಿರುವ ಅಸಹಾನು
ಭೂತಿಯನ್ನು ಅದು ತೋರಿಸಿಕೊಡುತ್ತದೆ. ಫಿಹೋಡೋರೋವ್ ನಿಹಿಲಿಸ್ನಿಕಿ
ಮತ್ತು ಬುಲ್‌ಸ್ಕೋಡ್ ಬೊಲಿನ್ಸೀವಿಕ್ ಎಂಬಿಬ್ಬ ವಿಮರ್ಶಕರು, ಒಮ್ಮೆ ಲಾಸ್
ಎಂಜಲಿಸ್‌ನ ವಾಟರ್ ಫ್ರಂಟಿನಲ್ಲಿ ಸಂಧಿಸಿದರು. ಬೊಲಿನ್ಸೀವಿಕ್ ನಗ್ನನಾಗಿದ್ದ,
ನಿಹಿಲಿಸ್ನಿಕಿ ಹೇಳಿದ : "ಎನು ವಿಚಿತ್ರ ಬೊಲಿನ್ಸೀವಿಕ್ ! ದಿಗಂಬರನಾಗಿರುವೆ ?"
ಬೊಲಿನ್ಸೀವಿಕ್ ನಿರುತ್ತರನಾಗಿ ನಿಂತಿದ್ದ. "ಮಾನದಿಂದಿರುವುದನ್ನು ಕಲಿ
ಬೊಲಿನ್ಸೀವಿಕ್" ಎಂದ ನಿಹಿಲಿಸ್ನಿಕಿ. ತನ್ನ ಬಟ್ಟೆಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಬಿಚ್ಚಿ ಅವನಿಗೆ
ತೋಡಿಸಿದ. ದಿಗಂಬರನಾಗಿ ಮುಂದಕ್ಕೆ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟ.

ನಾನು ಜೋರಾಗಿ ನಕ್ಕೆ ಕಿಯಾಕಿ ನಮ್ಮೆಡೆಗೆ ಬಂದರು. ಮಟ್ಟುಮಿ
ಯವರಿಂದ ನಾನು ಸ್ಕೋಡಾನ ಕಾವ್ಯಮೀಮಾಂಸೆಯ ಅನೇಕ ಮುಖಗಳ
ಪರಿಚಯವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡೆ.

ತಾತ್ವಿಕ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಇಂಥದೇ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ ಎಂಬುದನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸಿ
ಬಿಡುವುದು ಅಸಾಧ್ಯ ; ವಿಮರ್ಶಕನೊಬ್ಬೊಬ್ಬನ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನೂ ಆ ಉತ್ತಮತೆ
ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ ಸ್ಕೋಡಾ. ಆದರೆ ಸರ್ವಮಾನ್ಯ ಸತ್ಯವೊಂದಕ್ಕೆ
ಅವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಬೆಂಬಲವಿದೆ :

‘ನಾನು’ ಬರೆದುದೇ ಉತ್ತಮ ಸಾಹಿತ್ಯ

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶವೇನು ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಗೆ ಉತ್ತರ ಕೊಡುತ್ತಾ ಅವರು
ಸಾಹಿತಿಯ ಉದ್ದೇಶವೇ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಉದ್ದೇಶ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಸಾಹಿತಿಯ
ಉದ್ದೇಶ ದ್ವಿಮುಖವಾಗಿದೆ.

(1) ಹಣಗಳಿಕೆ—ಜನಪ್ರಿಯತೆಯ ದಾರಿಯಿಂದ

(2) ಬರಿಹೊಟ್ಟೆ—ವಿಮರ್ಶಕ ಪ್ರಿಯತೆಯಿಂದ

ಕಾವ್ಯವೆಂದರೇನು ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ಅವರು ಕವಿಯ ಕರ್ಮವೇ ಕಾವ್ಯ ಎಂದುತ್ತರಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಹುತೇಕ ಕವಿಗಳಿಗೆ ಕರ್ಮವಾವುದು ಅಕರ್ಮವಾವುದು ಎಂಬ ಪರಿವೆಯಿಲ್ಲವೆಂದವರು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸ್ಕೋಡಾರವರ ಈ ಹೇಳಿಕೆಗೂ 'ಕಿಂಕರ್ಮ ಕಿಮಕರ್ಮೇತಿ ಕವಯೋಪ್ಯತ್ರ ಮೋಹಿತಾ' ಎಂಬ ಗೀತಾ ವಾಕ್ಯಕ್ಕೂ ಇರುವ ಸಾಮ್ಯ ಗಮನಾರ್ಹವೆಂದು ಕಿಯಾಕಿ ಹೇಳಿದರು.

ಸಾಹಿತ್ಯ ಜನಜೀವನದ ಪ್ರತಿಬಿಂಬ ಎಂಬ ಮಾತಿಗೊಪ್ಪುವುದಿಲ್ಲ ಅವರು. ಜನ ಎಂದರೆ ಸಾಹಿತಿಯ ಜೀವನ ದರಿದ್ರ ಜೀವನ. ಸಾಹಿತ್ಯ ಅದನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಿದರೆ ಅದೂ ದರಿದ್ರವಾಗಿರಬೇಕಲ್ಲ. ಆದರೆ ದರಿದ್ರವಲ್ಲದ ಸಾಹಿತ್ಯವೂ ಇದೆ. ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಹರಿದು ಕಪ್ಪುಸಮುದ್ರಕ್ಕೆ ಹರಿಯುವ ಡಾನೂಬಿನಂತೆ (ದಿಕ್ಕುದಪ್ಪಿ ?) ಹರಿಯುತ್ತದೆ—ಅವರ ವಿಚಾರಧಾರೆ.

ಮಹಾಕವಿಗಳ ಪ್ರೇರಕ ಶಕ್ತಿ ಮಹತ್ವಾಕಾಂಕ್ಷೆಯೆಂದೂ, ಆದುದರಿಂದ ಮಹಾಕವಿಗಳಲ್ಲನೇಕರು ಮಹಾಕವಿಗಳಲ್ಲ. "ಏನು ಮಹಾ! ಕವಿಗಳು" ಎಂದವರು ಹೇಳಿದಾರೆ.

ರೊಮಾಂಟಿಕ್ ಬರಹಗಾರರ ಸುಖಪಿಪಾಸೆಯನ್ನು ಅವರು ತೀವ್ರವಾಗಿ ಖಂಡಿಸಿದಾರೆ. ಸ್ವರ್ಗ ಅಷ್ಟು ಬಿಟ್ಟಿಗೆ ಬಿದ್ದದ್ದೇ? ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಇಂತಹ ಸ್ವರ್ಗ ಸಾಧನೆ ಮಾಡಲಾಗದೆ ನಿರಾಶನಾದ, ಅವಿವೇಕಿ ಕವಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರು ಸಹಾನುಭೂತಿಯುತರಾಗಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲರೂ ಸ್ವರ್ಗದ ಮೂಲೆಗಳನ್ನು ತಡಕಿದರೆ ನರಕದ ಗತಿಯೇನು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವನು ಮೂಲತಃ ಪಾಪಿ ; ಎಲ್ಲೆಲ್ಲೂ Sex ನ ಸಿಂಬಾಲಜಿ ಇದೆ ಇತ್ಯಾದಿಯಾಗಿ ಯೋಚಿಸುವ ಕವಿಗಳ ಕಾವ್ಯರಾರವದ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಸಹಾನುಭೂತಿಯಿದ್ದರೂ ಜೀವನ ರಾರವನೇ ಧಂಡಿಯಾಗಿರಲು ಕಾವ್ಯರಾರವ ಮತ್ತಿನ್ನೇಕೆ ಎಂದು ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಇಂತಹ ದೊಂದು ಅಂದೋಲಮಾನ ಮನಸ್ಥಿತಿಯಲ್ಲಿ ಅವರು ಕಲೆಯೆಲ್ಲಾ ವ್ಯರ್ಥ ; ಆದುದರಿಂದ ಕಾವ್ಯವೂ ವ್ಯರ್ಥ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಈ ಮನೋಭಾವವನ್ನು ಸ್ಕೋಡಾ ಒಂದೇ ಲೇಖನಕ್ಕೆ ಮೊಟಕು ಗೊಳಿಸಿದಾರೆ.

ಆತನ-ಈತನ ಮೀಮಾಂಸೆಯ ಖಂಡನೆ ಸ್ಕೋಡಾ ಸಾಧಿಸಿದ ಅದ್ಭುತಗಳಲ್ಲೊಂದು. ಆತನ-ಈತನ ಎಂದು ಅದನ್ನು ಕರೆಯುವುದು ಸರಿಯಲ್ಲ ಎಂದು ಮಾಟ್ಟುಮಿ ಹೇಳಿದರು. ನ್ಯಾಯವಾಗಿ 'ಅದು'-ತನ — 'ಇದು'-ತನ ಎಂದು ಕರೆಯಬೇಕು. (ಆದರೆ ಈಗ ನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಕಾಲವೆಲ್ಲಿದೆ? ಇದರ ಅದು-ತನ, ಅದರ ಇದು-ತನ ಎಂಬ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಸ್ಕೋಡಾ ಎ. ಎ. ಮಿಲ್ನೆಯ 'ದಿ ಇಂಪ್ರಾಬಬಿಲಿಟಿ ಆಫ್ ದಿ ಇನ್‌ಫೈನಿಟ್' ಮತ್ತು ಎ. ಸಿ. ಸ್ವಿನ್‌ಬರ್ನ್

‘ಹೈಯರ್ ಸ್ಯಾನ್‌ಥೀಯಿಸಂ ಇನ್ ಎ ನಟ್‌ಷೆಲ್’ ಎಂಬ ಲೇಖನಗಳಿಂದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಪಡೆದನಂತೆ ಅನೋಘ ವಿಶ್ವತರ್ಪಣವಾಸ ಈ ವಾಸವನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ತಿಳಿಸದೆ ಕುಮಾರಿ ಮಟ್ಟುಮಿಯವರು ಕೇವಲ ಒಂದೇ ವಾಕ್ಯದಿಂದಲೇ ಈತನ-ಆತನಗಳನ್ನು ಖಂಡಿಸಲು ಸ್ಕೋಡಾ ಮಂಡಿಸಿದ ವಾದವನ್ನು ತಿಳಿಸಿದರು. ಅದರ ಈತನ ಇವರ ಆತನಗಳು ಯಾರಯಾತನಕ್ಕೆಡೆ ಗೊಡುತ್ತವೆ The thisness of that and the thatness of this lead to, the whatnot-ness of which.)

ಸಾಹಿತ್ಯದ ಭವಿಷ್ಯ ಉಜ್ವಲವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಸ್ಕೋಡಾ ಹೇಳಿದಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಜೀವನ ದಿನದಿನಕ್ಕೂ ನೀರಸವಾಗುತ್ತಾ ನಡೆದಿದೆ. ಸಾಹಸದ ವೈಭವ, ಅದ್ಭುತದ ಅದ್ಭುತ, ಅಗೋಚರದ ಗೌಚಾರ್ಯ, ಗ್ರಹಗಳ ಅನಿಗ್ರಹತಾಭಂಗಗಳು ಈ ಆಧುನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಕುತೂಹಲ, ರಸ, ಆಸಕ್ತಿಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕುತ್ತಿವೆ. ಐ. ಸಿ. ಬಿ. ಎಂ. ಅಂತಿಮಾಸ್ತ್ರವಲ್ಲ, ಚಂದ್ರನನ್ನು ಮುಂದಿನ ವರ್ಷದಲ್ಲಿಯೇ ನೋಡಬಹುದು ಎಂಬ ನಿಜಕ್ಕೂ ಅದ್ಭುತ ರೋಮಾಂಚಕಾರಕವಾದ ಸುದ್ದಿಗಳಿಂದಲೂ ಜನರ ನೀರಸ ಜೀವನ ರಸಮಯವಾಗುತ್ತಿಲ್ಲ ‘Nothing ever happens in this bloody world’ ಎಂದು ಕೊರಗುತ್ತಿದ್ದ ಜನರೆಲ್ಲಾ

‘Such things make no impression upon me

I simply wag my great long furry ears’

ಎನ್ನುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಆದುದರಿಂದ ಸಾಹಿತಿ ನಿರ್ಭಯದಿಂದಿರಬಹುದು. ‘ನಾನು-ಬರೆದುದೇ’ ಸಾಹಿತ್ಯ. ಸಂಪಾದಕ ಪ್ರೀತಿಯೇ ಭವಿಷ್ಯದ ಏಕಮಾತ್ರ ಪುರುಷಾರ್ಥ—ಸಾಹಿತಿಗೆ—ಪರಮಾರ್ಥವಾದ ಅರ್ಥ ವಿನಾ. ಆದುದರಿಂದ ಲೇಖಕರೇ ಕೊರೆಯಿರಿ ಎಂದಿದಾನೆ ಸ್ಕೋಡಾ. ಭವಿಷ್ಯದ ಸಾಹಿತ್ಯವೊಂದು ಕಲೆಯಲ್ಲ—ವ್ಯವಹಾರ. ಮಟ್ಟುಮಿಯವರು ಹೀಗೆ ನನ್ನ ತಲೆತಿರುಗಿಸುವ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, ನಾನು ಅವರಿಗೊಂದು ಗುಳಿಗೆ ಕೊಡಬೇಕೆಂದು ಯೋಚಿಸಿ “ಅನಿಕೇತನ ಮತಿಯ ಬಗೆಗೆ ಅವರ ಅಂಬೋಣ ಏನು ?” ಎಂದೆ. ಮಟ್ಟುಮಿ ಅಪ್ರತಿಭರಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅವರೆಂದರು :

“ಸಾಹಿತಿ ಯಾವಾಗಲೂ ನಿಕೇತನ ಮತಿಯಾಗಿರಬೇಕು. ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ನಿಷ್ಕರ ಪ್ರಪಂಚದಲ್ಲಿ ಅವನದು ನಾಯಿಪಾಡು. ಅನಿಕೇತನ ಮತಿ ಫ್ರೀ-ಕ್ವಾರ್ಟರ್ಸ್ ಇದ್ದವರಿಗೆ ಮಾತ್ರಾ ಬೆಳೆದು ಬರಲು ಸಾಧ್ಯ”. ಎಂದರು ಮಟ್ಟುಮಿ.

ಪರ್ಮನ್ ಓಮಾಹ : ನಾನು ಅನಿಕೇತ ಮತಿಯಾಗಿದ್ದುದರಿಂದಲೇ ಫುಟ್‌ಪಾತಿನ ಮೇಲೆ ಅನೇಕ ವರ್ಷಕಾಲ ಕಳೆಯಬೇಕಾಗಿಬಂತು ಎಂದ.

ಯಾವಮತ, ಯಾವತನ. ಇದ್ದರೇನು ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೇನು ಸಾಹಿತಿ ಪ್ರಮಾಣಕ ನಾಗಿರಬೇಕು. ಅದೊಂದು ಇದ್ದರೆ ಸಾಕು ಎಂದು ಸ್ಫೋಡಾ ಹೇಳಿದಾನಂತೆ.

ಸ್ಫೋಡಾನ ಮೀಮಾಂಸೆ ಇನ್ನೂ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಹೊಂದುತ್ತಲೇ ಇದೆ. ಶೀಘ್ರದಲ್ಲೇ ಸ್ಫೋಡಾರವರ ಮುಂಡನ ಮೀಮಾಂಸೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ “ವಾಂಪಾಂಡಿಟ್ ದಿ ಇನ್‌ಫರ್ಮ್ ಲೆ ಬೆಲೆಸ್ ಲೆಟ್ರಿಸ್” ಎಂಬ ಬೃಹತ್ ಉದ್ಗ್ರಂಥ ಬೆಳಕಿಗೆ ಬರಲಿದೆ ಎಂದು ಮಟ್ಟುಮಿ ಕೆಯಾಕಿ ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದಂತೆ ಸಭಾಂಗಣದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರಗೀತೆಯನ್ನಾರಂಭಿಸಿದುದು ಕೇಳಬಂತು.

—ಅ. ರಾ. ಸೇ.

ತುಂಬಾ ಹಾಲು ಕುಡಿಯಬೇಕು — ನಿಂಗಿ ಹೊಟ್ಟೆ ಹುಣ್ಣು ಎಂತ ಡಾಕ್ಟರು ಹೇಳಿದರು.

ಹಸಿವಿನ ಹಾಲೇ ಅಂತ ಕೇಳಿದೆ.

“ಇಲ್ಲ! ಎಂತಹ ಹಾಲಾದರೂ ಆಯಿತು” ಅಂದರು. ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಅಲೋಪತಿ ಹಾಲನ್ನೇ ಕುಡಿಯುತ್ತಿದ್ದೇನೆ—ಈಗ ಸ್ವಲ್ಪ ವಾಲಿ.

ನಕ್ರಪ್ರಲಾಪ

ಕುಂತ್ರೈ ಬೈವರು, “ಸೋಮಾರಿ” ; ನಿಂತ್ರೈ ನಿಂದೆ, “ಡಿಕ್ಕೇಟರ್”
ಮಂತ್ರಿಯಾಗೋ ಶಾಪವ ಮಾತ್ರ ಕೊಡದೇ ಕರುಣಿಸೋ, ಭಗವಂತಾ !

ಟೋಪೀ ಹಾಕೋ ಮಂದಿಯ ಮಧ್ಯೆ
ಟೋಪೀ ಇಕ್ಕೊಂಡೋಡಾಡಿ
ಮೈಯಾಗೆಲ್ಲ ಕಣ್ಣು ಹಳ್ಳ ಚೆನ್ನೊಂಡ್
ಪಿಳಪಿಳ ಪಿಳಪಿಳ ಬಿಟ್ಟೊನು—

ಹೆಬ್ಬೆಟ್ಟೊತ್ತಿದ್ ಕಾಗದದ್ದುಂಡನ್ನಂಟಸ್ತಾರೆ ಬೆನ್ನಿಗೆ ದಿನವೂ !

ಬೀಸೋ ದೊಣ್ಣೆ, ಬೀರೋ ಕಲ್ಲು
ಹಚ್ಚೋ ಬೆಣ್ಣೆ, ಹೇರೋ ಹಾರ
ಸಾವಿರ ವಿಘ್ನ, ಕೂಗು, ತೇಗು
ಎಲ್ಲವ ಸಹಿಸಿ ಶ್ರಮವನು ವಹಿಸಿ

ದುಡಿದರೆ ತಪ್ಪು, ನುಡಿದರೆ ಬೆಪ್ಪು ! ಬಾಲವದೆಂದೂ ಆಡ್ತಿರಬೇಕು

ಬೆಳಗಾಗುತ್ತಲು ಪೇಸರ್ ತುಂಬ
ಕಾಲಂ ಮೇಗಡೆ ಕರ್ತಗೆ ತೋರಣ !
ಊಟ ಸೇರದು, ಕಾಟ ತೀರದು,
ಬೂಟಾಟಿಕೆಯೇ ರಾತ್ರಿ ಹಗಲು !

ನಿಂದನೆ ಇಲ್ಲದ ಹಿತದಿನ ಬಾಳೇ ಚೆಂದವು ಸದ್ಗುಣ ತೀಲರಿಗೆ !

ಎಮ್ಮೆಲ್ಲೆ ಅಂತಿಲ್ಲಿಗೆ ಬಂದ್ರೆ
ಕತ್ತಿಗೆ ಕೆಂಪನೆ ಹೂಮಾಲೆ
ಸುತ್ತಲು ನೀಡಿದ ಹಸ್ತದ ಸಾಲು
ಮಾರಿಯ ಗುಡಿಕಡೆ ಮೆರವಣಿಗೆ

ಕುಂತರೆ ಕುತ್ತಿಗೆ ಹಿಡಿವರು ಮಂದಿ, ನಿಂತರೆ ಕತ್ತಿಗೆ ನೇಣನೆ ಬಿಗಿವರು
ಮಂತ್ರಿಯಾಗೋ ಶಾಪವ ಮಾತ್ರ ಕೊಡದೇ ಕರುಣಿಸೋ, ಭಗವಂತಾ !

—ಪಾಟಾಳಿ.

ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕೇ ?

—

ಈಗಿನ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ತಿಳಿದ ನಗೆಯು ಬಲು ಜನರಿಗೆ ಅರ್ಥವಾಗದಿರಬಹುದು. ಅಂತಹವರು 25 ನ. ವೈ. ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಕೊರವಂಜಿಯನ್ನು ಕೊಂಡುಕೊಂಡಿದ್ದರೆ ಅವರಿಗೆ ಈ ಸ್ಪರ್ಧೆಯ ಮೂಲ, ಒಂದು ವರ್ಷದ ಚಂದಾ ಮೊಬಲಗನ್ನು ನಗದು ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಅವರಿಗೂ ಲಾಭವುಂಟು ನಮಗೂ ನೆಮ್ಮದಿ ಉಂಟು.

ನಿಯಮಗಳು :—ಕೆಳಗೆ ಸೂಚಿಸಿರುವ ಸಮಸ್ಯೆಗೆ ಉತ್ತರ ಬರೆದು ಈ ಹಾಳೆಯ ಅಂಚಿನಲ್ಲಿರುವ ಪತ್ತೆಯೊಂದಿಗೆ ನಿಮ್ಮ ಪೂರ್ಣ ವಿಳಾಸದೊಂದಿಗೆ— ಕೊರವಂಜಿ ಕಾರ್ಯಾಲಯಕ್ಕೆ ಕಳಿಸಿ. ಉತ್ತಮವಾದುದೆಂದು ತೀರ್ಮಾನವಾದುದಕ್ಕೆ, ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಮನಿ ಆರ್ಡರ್ ಕಳಿಸುತ್ತೇವೆ. ಹಾಸ್ಯತರವಾದ ಉತ್ತರಗಳು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ.

ಸ್ಪರ್ಧೆ ೧

ನೀವು ಕುಲುಕಣವೆಯಲ್ಲಿ ಸೇಬು ಬೆಳೆಯುವ ರೈತರು. ನೀವು ಬೆಳೆದಿದ್ದನ್ನು ನೂರಕ್ಕೆ ಆರರಂತೆ ಬೊಂಬಾಯಿನ ದಳಾಳಿಗಳು ಕೊಂಡು ನಿಮಗೆ ಹಳ್ಳಿ ಜೀವನ ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದಾರೆ. ಕಳೆದ ಆರು ತಿಂಗಳಿಂದ ನಿಮ್ಮ ಫಸಲನ್ನು ಮಾಸ್ಕೋದವರು ಬಂದುದರಲ್ಲಿ ನಿಮಗರ್ಥ ನಮಗರ್ಥ ಎಂಬ ನಿಯಮದ ಮೇಲೆ ಕೊಳ್ಳಲು ಆರಂಭಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಆರು ತಿಂಗಳಲ್ಲಿ ನೀವು ಸಾಲವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ಪರಿಹರಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದೀರಿ.

ಈಗ ಪಂ|| ನೆಹ್ರೂಜಿಯವರು ಅಡ್ಡಾಡಲು ಬಂದು ನಿಮ್ಮನೆಗೆ ಬರುತ್ತಾರೆ. ನೀವು ಎರಡು ಚಂದುಳ್ಳ ಸೇಬಿನ ಹೆಣ್ಣು ಒಂದು ಲೋಟಾ ಮೊಸರು ಕೊಡುತ್ತೀರಿ. ಮಾಸ್ಕೋಕ್ಕೆ ಮಾರಾಟ ಶುರು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಆತಿಥ್ಯ ಸಾಧ್ಯವಾಯ್ತು ನನಗೆ, ಅಲ್ಲಿನತನಕ ಮನೆಗೆ ಬಂದವರು ತಮ್ಮ ಬುತ್ತಿಯಲ್ಲಿ ನಮಗೊಂದು ಪಾಲು ಕೊಡುವ ವಾಡಿಕೆ” ಎಂದು ಅನ್ನುತ್ತೀರಿ.

ಆಗ ನೆಹ್ರೂಜಿಯವರು ಏನನ್ನುತ್ತಾರೆ ?

೨೦೦ ಮಾತುಗಳಲ್ಲಿ ಬರೆದ ಉತ್ತರಗಳನ್ನೇ ಗಮನಿಸುತ್ತೇವೆ.

ಮೂರು ರೂಪಾಯಿ ಬೇಕೇ ?

ಸ್ಪರ್ಧೆ ೧.

ರಾಜಾಜಿಪುರದಲ್ಲಿ “ಮೊದಲ ನಾಲ್ಕು ದಿನ”

“ಹೊರಟು ಹೋದರೇನೆ ! ಸರೋಜ.” ಎಂದರು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು, ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲು ಹಾಕಿದ ಶಬ್ದ ಕೇಳಿಸಿದಾಗ, ಅಡಿಗೆ ಮನೆಯಿಂದ ವಠಾರಕ್ಕೆ ಬರುತ್ತಾ

ಸರೋಜ ತನ್ನ ಎರಡೂ ಜಡೆಗಳನ್ನು ಎದೆಯ ಮೇಲೇರಿಸಿಕೊಂಡು, ತುದಿಗೆ ರಿಬ್ಬನ್ ಗೊಂಚಲನ್ನು ಕಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಳು. ನಿಮ್ಮಿ ಮಾದರಿಯ ಗೊಂಚಲೋ ಭಾನುಮತಿ ರೀತಿಯ ಗೊಂಚಲೋ ಎಂದು ಅನುಮಾನಿಸುತ್ತಿದ್ದಳು. ಒಂದು ವಾರದಿಂದ, ಸಚಿವ ಶಾಂತಾಮಠ್‌ರವರ ಹೆಸರಾಂತ ನಗೆಯನ್ನೇ ತಾನೂ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿ, ಈಗ ಅಮ್ಮನ ಎದುರಿಗೆ ಆ ನಗೆಯ ವೇಗವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸಿ ಸಂತಸದ ದನಿಯಿಂದ “ಹೋದರು” ಎಂದು ರಾಗಿಸಿದಳು.

ಬೀದಿ ಬಾಗಿಲು ಶಬ್ದವಾಗಿ, ಹೊಸಿಲ ಹತ್ತಿರ ಅವರ ಚಪ್ಪಲಿ ಮಾಯ ವಾದ್ದನ್ನೂ ನೋಡಿ, ತುಳಸಿಕಟ್ಟೆ ಹತ್ತಿರ ಭಗವದ್ಗೀತೆ ಪಾರಾಯಣಕ್ಕೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದು ಅಂದುಕೊಂಡೆ ಅಂದರು ಕೊಂಗಾಗಿ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು, ಮಗಳನ್ನು ಹರಿತ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ನೋಡುತ್ತಾ.

“ಏನಾತಮ್ಮ ! ನಿಂಗೆ. ಇಷ್ಟು ವಯಸ್ಸಾದ ಮ್ಯಾಲೆ ಅಪ್ಪನ್ನ ಕಂಡರೆ ಪ್ರೇಮ ಗೀಮ ಏನಾದರೂ ಹುಟ್ಟಿಕೊಂಡಿತೋ” ಎಂದಳು ಸರೋಜ

“ಸಾಕುಕಣೆ ! ಕುಹಕಾಂಗಿ” ಎಂದರು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು.

“ತಿಂಗಳ ಮೊದಲನೆಯ ತೇದಿ ಇವತ್ತು ಸಂಸಾರದ ಖರ್ಚಿನೊಂದಿಗೆ, ಒಂದು ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿ ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂತಿದ್ದೆ. ಅಪ್ಪರಲ್ಲೇ, ಇಸ್ಪೀಟ್ ಕಛೇರಿಗೆ, ಸರ್ಕಾರಿ ಕಚೇರಿಯಿಂದ ಬಂದವರೇ ಓಡಿಬಿಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಅಡಿಗೆ ಮನೇಲಿ ಬೊಂಡಾ ಮಾಡ್ತಾ ಇದ್ದೆ. ಆ ವಾಸನೆ ಹಿಡಿದಾದರೂ ಐದು ನಿಮಿಷ ಇರ್ತಾರೆ ಅಂತಿದ್ದೆ.” ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದರು, ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು.

“ಅಪ್ಪನಿಂದ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚು ವಸೂಲಿ ! ತೋಬಾ ! ತೋಬಾ ! ವಾರಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮ ನಕ್ಷತ್ರಕ್ಕೆ ಈ ದಿನ ಹಣದ ಮಳೆ ಬೀಳುತ್ತೆ ಎಂದು

ಬರೆದಿತ್ತೇ” ಎಂದಳು ಸರೋಜ, ಬಲಜಡೆಯ ತುದಿಯನ್ನು ಮುತ್ತಿನಂತಹ ಹಲ್ಲು ತುದಿಯಿಂದ ಕಚ್ಚುತ್ತಾ.

ನಿನ್ನ ವ್ಯಂಗ್ಯ ಕೇಳಿ ನಗಲು ನನಗೆ ವ್ಯವಧಾನವಿಲ್ಲ. ನಿನ್ನ ಏಂಜಲು ನೋಡಿ ಸಹಿಸಲು ಆಗುವುದಿಲ್ಲ. ಆಗಲೇ ಬಡಕೊಂಡೆ, ಕುದುರೆಹಾಗೆ ಬೆಳೇತಿದಾಳೆ, ಮಗಳು, ಕಾಲೇಜು, ಸಿನಿಮಾ ಹಾಗಿರಲಿ, ಬೇಗ ಒಂದು ಮದುವೆ ಮಾಡಿ ಅಂತ. ಅವರಾಯಿತು ಅವರ ಇಷ್ಟೇಟಾಯ್ತು! ತುಟಿಗೆ ಏನೂ ಸಿಕ್ಕದಿದ್ದ ಕಾರಣ ನಿನ್ನ ಜಡೆ ತುದಿಯನ್ನೇ ಚೀಪುತ್ತಿದ್ದಿ. ನೋಡಲಾರೇಮ್ಮಾ, ಏನಾದರೂ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳ ಹೊರಟರೆ ಅಪ್ಪನಿಗೆ ಚಾಡಿ ಹೇಳಿ, ಅಪ್ಪ ಮಗಳೂ ಇಬ್ಬರೂ ಸೇರಿಕೊಂಡು ನನ್ನನ್ನು ನಗೆಗೀಡು ಮಾಡುತ್ತೀರಿ, ನಾನು ಹಳ್ಳಿ ಮುದುಕಿ ಅಂತ—” ಎಂದು ಗೊಣಗುತ್ತಾ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹಿಂದಿರುಗಿದರು.

ಅಡಿಗೆಮನೆ ಬಾಗಿಲ ಹತ್ತಿರ ಹೊಸಲು ದಾಟುವಾಗ “ಆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಸಿಕ್ಕಿದ್ದರೆ ಈ ತಿಂಗಳು ಸಮಾಜ ಸೇರಿಕೊಂಡು ಟೆನ್ನಿಸ್ ಕಲಿತುಕೊಳ್ಳೋಣ ಅಂತಿದ್ದೆ, ಮೈಗೆ ಒಳ್ಳೆಯದಂತೆ” ಎಂದು ಆತ್ಮಗತಂ ರೀತಿ ಮಗಳಿಗೆ ಕೇಳಿಸುವಂತೆ ಅಂದುಕೊಂಡರು, ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ

* * * *

ಆಗ ಕುವಾರ ಕಂಠೀರವ ಮನೆಗೆ ಬಂದ. ಕಾಳರಾತ್ರಿಯನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಬುಷ್‌ಕೋಟ್, ಗೆರೆಗೆರೆ ಎದ್ದು ಕಾಣುವ ನವಿರು ನವಿರಿನ ಪೈಜಾಮ, ತಿಳಿಕಪ್ಪಿರುವ ಕನ್ನಡಕ, ಗುಂಗುರು ಗುಂಗುರು ಕೂದಲಿನ ಎಡ ತುದಿ ಪಾರ್ಶ್ವದ ಕ್ರಾಪಿನ ತಲೆ. “ನೊವೊಸ್ಟೇ! ಚಂದಗಿದ್ದೀರಾ ಎಲ್ಲರೂ” ಎಂದು ಕೊಬ್ಬರಿ ಎಣ್ಣೆ ಹಚ್ಚಿದ ಧ್ವನಿಯಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದ.

“ಅಬ್ಬಬ್ಬೇ! ಇವನಾರು! ಮಂಗಳೂರು ಮನೋಹರ ಹೌದಲ್ಲೋ” ಎಂದು ಕುಹಕಿಸಿದಳು ಸರೋಜ, ಅಣ್ಣನನ್ನು ಸ್ವಾಗತಿಸುತ್ತಾ.

“ಮೆಜೋರಿಟೆ ವೈ ಬಂದ ನಾನು, ಈ ಹೀಚು ಹುಡುಗೀರ ಕೊಂಗು ನುಡಿಗೆ ಉತ್ತರಿಸುವ ಹವ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಹೋಗೋದಿಲ್ಲ, ನನ್ನ ವಯಸ್ಸಿನ ಮಾನಕ್ಕೆ ಕಡಿಮೆ!” ಎಂದು ಹೇಳಿ “ಮಲ್ಟಿ ಬಂದರಿನಲ್ಲಿ ಬಾಂವರುಗಳ ಹತೋಟಿ” ಎಂಬ ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾಲಯದ ಪಠ್ಯಪುಸ್ತಕವನ್ನೂ ತಿರುವಿ ಹಾಕಿ, ಚಿತ್ರಗಳನ್ನು ಅರ್ಥ ಮಾಡಿ ಕೊಳ್ಳಲು ಶುರುಮಾಡಿದ, ಅಂಗೈಯಲ್ಲಿ ಪುಸ್ತಕ ಹಿಡಿದು, ತುದಿ ಕಣ್ಣಲ್ಲಿ ತಂಗಿಯನ್ನು ನೋಡುತ್ತಾ

ಆಗ ಸರೋಜಾ, ಜಡೆತುದಿಯನ್ನು ಚೀಪುವುದನ್ನು ನಿಲ್ಲಿಸಿ, ಬಾಯಿ ಹೊರಗೆ ತನ್ನ ನಾಲಿಗೆಯನ್ನು ಚಾಚಿದಳು, ಮುಖವನ್ನೂ ಪೂರ್ಣ ಸಿಂಡರಿಸಿಕೊಂಡು— ಅಣ್ಣನ ಕಡೆಗೆ ನೋಡುತ್ತಾ.

ರಾಜಾಜಿಪುರದ ನಾಲ್ಕನೇ ಬ್ಲಾಕಿನ ಮೂರನೇ ಬೀದಿಯ ಎಳನೇ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ತಿಂಗಳ ಮೊದಲ ಸಂಜೆಯ ಸಮಾರಂಭ ಯಥಾಪ್ರಕಾರ ಮೊದಲಾಯ್ತು.

*

*

*

ಸುಮಾರು ೯ ತಾಸಿನ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು. ಸರೋಜ ಅಪ್ಪನನ್ನು ಆದರದಿಂದ ಮುದ್ದುಗರೆಯುತ್ತ ಸ್ವಾಗತಿಸಿದಳು ಅಮ್ಮ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಗಿಟ್ಟುಸುವ ಮೊದಲೇತಾನು ಒಂದೋ ಎರಡೋ ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಗಿಟ್ಟುಸಿಕೊಂಡರೆ ರಿಬ್ಬನಿಗಾಗಲಿ, ಪೌಡರಿಗಾಗಲಿ ಸಾಕಾದೀತು ಎಂದು ಎಣಿಕೆ ಹಾಕಿದ್ದಳು. “ಎಲ್ಲವನ್ನೂ ನಿನ್ನ ಕೈವಸ್ತ್ರಗಳನ್ನು ಕೊಡು. ನಾಳೆ ಒಗೆದು ಇಷ್ಟಿ ಮಾಡಿ ದಿನಕ್ಕೊಂದು ಶುಭ್ರವಾದದ್ದು ನಿನಗೆ ಸಿಗೋಹಾಗೆ ಮಾಡ್ತೀನಿ ಎಂದಳು. “ನಿನ್ನ ಮಾತು ಕೇಳೇ ಹೊಟ್ಟೆ ತಂಪಾಯ್ತು ತಾಯಿ!” ಎಂದರು ರಾಯರು “ಅಗಸನ ಮನೆಯಿಂದ ಬಂದ ಪರ್ತುಗಳಿಗೆಲ್ಲಾ ಚೆಪ್ಪಿನಗುಂಡೀನ ಹೊಲಿದು ಇಟ್ಟಿರುತ್ತೀನಪ್ಪಾ” ಎಂದಳು ಸರೋಜ. “ಎಂತಹ ಜಾಣೇನೇ ನೀನು, ಸರೋಜ ಅಗಸನ ಮಡಿ ಪರ್ತು ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳುವಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಎರಡು ಗುಂಡಿ ಇಲ್ಲದೆ, ಸೇಪ್ಟಿಪಿನ್ ಚುಚ್ಚಿಕೊಂಡೇ ಇರುತ್ತಿದ್ದೆ. ನನ್ನ ಕಷ್ಟ ನಿಷ್ಕರಗಳನ್ನು ನೀನಾವರೂ ಯೋಚಿಸಿ ಅನುಕೂಲ ಮಾಡಿಕೊಡಲು ತವಕ ಪಡ್ತೀಯಲ್ಲವ್ವಾ” ಎಂದು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೇಳಿದರು ರಾಯರು.

ಈ ತಿಂಗಳು ಒಂದೆರಡು ರೂಪಾಯಿ....ಅಂತ ಸರೋಜ ಅನ್ನೋ ಹೊತ್ತಿಗೆ, ಅಡಿಗೆಮನೆಯಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇದನ್ನೆಲ್ಲಾ ಕೇಳಿಸಿಕೊಂಡ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ಭಡಪಡಿ ಸುತ್ತಾ ನರಾರಕ್ಕೆ ಒಂದು “ಎಲೆ ಹಾಕಿದೆ. ಊಟಕ್ಕೇಳಿ ಎಲ್ಲರೂನೂ, ಬೊಂಡಾ ಬಿಸಿಯಾಗಲಿ ಎಂದು ಬಾಂಡ್ಲೆ ಎಣ್ಣೆ ಒಲೆಮೇಲೆ ಇಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಹೀಗೇ ಇನ್ನೂ ವೇಳೆಯಾದರೆ ಎಣ್ಣೆಯೆಲ್ಲಾ ಆವಿಯಾಗಿಯೇ ಹೋಗಿಬಿಟ್ಟಿತು ಎಂದರು.

ಎಲ್ಲರೂ ಊಟಕ್ಕೆ ಕುಳಿತುಕೊಂಡಾಗ “ಸಾರು ಘಮ ಘಮ ಅಂತಿದೆ ಕಣೇ! ಯಾರೇ ಮೆಣಸಿನವುಡಿ ಮಾಡಿದ್ದು ಈಸಾರಿ “ಎಂದು ಎರಡು ಸೌಟು ಹೆಚ್ಚು ಹಾಕಿಸಿಕೊಂಡು ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯರು ಕೇಳಿದಾಗ, ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ಬಿಂಕದಿಂದ “ಈಸಾರಿ ನಾನೇ ಮೆಣಸಿನವುಡಿ ಕುಟ್ಟಿದೆ ಅಂದ್ರೆ: ಎಂದು ಜಂಭಿಸಿದರು. ತೊಟ್ಟ ರವಿಕೆ ಬಿರಿಯುವಷ್ಟು ಹಿಗ್ಗಿ ಹೇಳಿದರು. ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯರು ಪ್ರಸನ್ನರಾಗಿದ್ದಂತೆ

ಕಂಡಿತು. ಆಗ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ನಾಲ್ಕು ಬಿಸಿ ಬಿಸಿ ಹೀರೆಕಾಯಿ ಬೊಂಡಾ ಬಡಿಸಿ “ಅಂದ ಹಾಗೇ ಈ ತಿಂಗಳಿಂದ ಒಂದ್ವತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಹೆಚ್ಚು ಕೊಡ ಬೇಕು” ಅಂದರು. ರಾಯರು ಹುಷಾರಾದರು. “ಯಾಕೋ” ಅಂದರು ಮುಗು ಮ್ಮಾಗಿ, ಮಂತ್ರಿಗಳ ರೀತಿ. “ಮೊನ್ನೆ ಮೆಣಸಿನ ಪುಡಿ ಕುಟ್ಟುತ್ತಿದ್ದಾಗ ಪಕ್ಕದ ಮನೆ ಅಲಮೇಲಮ್ಮನವರು ಬಂದಿದ್ದರು. ಪುಡಿ ಕುಟ್ಟಿ ಏಳುಕ್ಕೆ ಹೋದಾಗ ಟೊಂಕ ಹಿಡಿದುಕೊಂಡಿತು. ಮಂಡಿ ಮೇಲೆ ಕೈ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡು ಸೆಡೆದು ಎದ್ದೆ ಆಗ ಆಕೆ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನೋರೆ. ನಿಮಗೆ ಈಗೀಗ ವಾಯು ದೇಹ ಬರುತ್ತಿದೆ. ವಾಯು ನೋವಿನ ಸೂಚನೆಯೇ ಈ ಟೊಂಕನೋವು. ಅವತ್ತಿಂದ ಹೇಳ್ತ ಇದ್ದೀನಿ. ನಮ್ಮ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಬನ್ನಿ. ಒಂದರ್ಧಗಂಟೆ ಟೆನ್ನಿಸ್ ಆಡಿ. ಈ ವಾಯು ದೇಹವೆಲ್ಲಾಹೋಗಿ, ಇಂತಹ ನೋವುಗಳಲ್ಲಾ ಮಾಯವಾಗುತ್ತೆ ಅಂತ. ನೀವು ಕೇಳುಲ್ಲ ಇನ್ನಾ ದರೂ ಹುಷಾರಾಗಿರಿ.” ಎಂದು ಹೇಳಿದರು.

ಆ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿದರೆ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿನಷ್ಟು ಖರ್ಚುಬೀಳಬಹುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದರು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ.

“ಭಲೆ! ನೀನೇನು ಕುಬೇರನ ಸೊಸೆ ಅಂತ ತಿಳಿದುಕೊಂಡಿದ್ದೀಯೋ? ಅಥವಾ ಪರ್ಮಿಟ್ ಕಾರಖಾನನ ಹೆಂಡತಿ ಅಂತ ಭ್ರಮೆಬಿದ್ದಿದ್ದೀಯಾ? ನಾನು ತಂಟ್ರೋಲರ್ ಆಫೀಸ್ ನೌಕರ. ಜವಾನರುಕೂಡ ನನ್ನನ್ನು ಕಂಡರೆ ಕುಳಿತಿದ್ದವರು ಎದ್ದು ನಿಲ್ಲುಲ್ಲ. ನನಗೂ ಅವರಿಗೂ ಹತ್ತೇ ರೂಪಾಯಿ ಪಗಾರ ವ್ಯತ್ಯಾಸ, ಅವರುಗಳು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ದನ ಕರು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ತಿಂಗಳಿಗೆ ನೂರರಷ್ಟಾದರೂ ಸಂಪಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾನು ಮನೆಯಲ್ಲಿ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಇರೋದನ್ನು ಕಳೆಯೋದೇ ಆಗಿದೆ “ಎಂದು ಘಡುಘಡಿಸಿದರು ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯರು, ಪ್ರಾಣೇಶ್ವರಮುಣಿಕಾಲದಲ್ಲಿ ನೊಂದವರನ್ನು ವ ಧನಿಯಲ್ಲಿ —

“ಗೊತ್ತು ಬಿಡಿ ಅಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ನಿನ್ನು ಕತೆ! ದಿನಾಲೂ ಸಂಜೆ ಇಸ್ಪೀಟಿಗೆ ಹೋಗಿ ಮೂರು ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಕಳೆದುಕೊಂಡು ಬರುಕ್ಕಾಗುತ್ತೆ! ನನಗೇ ಅಂತ ಹತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಕೇಳಿದರೆ, ಮುದುಕೆ ಅಂತ ಅಸಡ್ಡೆ ನಿಮಗೆ” ಎಂದು ಅಳುದನಿಯಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣೊರಸಿ ಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ಅಂದರು.

ಮನೋಹರ್ ಆಗ ಮರುಕದಿಂದ ಕೇಳಿದ “ಅನ್ನಾ! ಅನ್ನ ಬಡಿಸುತ್ತೀಯಾ. ಸಾರನ್ನಾ ಬೊಂಡಾ ಮುಗಿದು ಸುವಗಾರು ಹೊತ್ತಾಯ್ತು. ತಟ್ಟೆ ಒಣಗಿ ಬೆರಳಿಗೆ ತರಿಯುತ್ತಿದೆ. ನೀನು ಬೇಗ ಬಡಿಸಿದರೆ ನಾನು ಕೆಲಸಕ್ಕೆ ಸೇರಿದಾಗ ತಿಂಗಳಿಗೆ ನಿಂಗೆ ಅಂತ ಇಪ್ಪತ್ತು ರೂಪಾಯಿ ಮೊಸಲಿಡುತ್ತೇನೆ ” ಎಂದ.

ಅಮ್ಮನಿಗೆ ಅಷ್ಟಕ್ಕೇ ಹಿರಿಹಿಗ್ಗು. ಬೇಗ ಬಿಸಿಬಿಸಿ ಅನ್ನ ತಂದು ಧಾರಾಳವಾಗಿ ಮಗನಿಗೆ ಮೊದಲು ಬಡಿಸಿ ನಂತರ ಗಂಡ ಮಗಳಿಗೆ ಬಡಿಸಿದಳು ಮೊಸರನ್ನೂ ಬಡಿಸಿದಳು. ಆಗ ಮನೋಹರ ಅಂದ “ಅಪ್ಪಾ ! ವಾಯುನೋವು ಹೋಗಲಿ ಅಂತ ಅಮ್ಮ ಟೆನ್ನಿಸ್ ಆಟಕ್ಕೆ ಈವಯಸ್ಸಲ್ಲಿ ಶುರುವಾಡೋದು ಚಂದವೇನೂ ಅಲ್ಲ. ಆದರೆ ತೂಕ ಕಡಿಮೆಯಾಗಲಿ ಅಂತೇನಾದರೂ ವ್ಯಾಯಾಮಕ್ಕೆ ಹತ್ತೋರಿದ್ದರೆ ಒಳ್ಳೆಯದಲ್ಲವೇನಪ್ಪಾ” ಎಂದ.

“ನಿಮ್ಮಮ್ಮನಿಗೆ ! ವ್ಯಾಯಾಮ ! ತೂಕ ಇಳಿಯೋದು ! ಮೈ ಇಳಿಯೋದು ! ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಆಕೆ ಬಳುಕುವಂತಾಗಿ ಲತಾಂಗಿಯಂತಾಗೋದು. ದೇವಾ ! ದೇವಾ !

ಏನೇ ! ಹಾಗೇನಾದರೂ ಆಶೆ ಉಂಟೇನೇ. ಮೊನ್ನೆ ತಾನೆ ದೊಡ್ಡ ದೊಡ್ಡ ಊಟದ ಮಣಿಮಾಡಿಸಿ ತಂದೆನಲ್ಲೇ ! ಮೊದಲೇ ಹೇಳಿದ್ದರೆ .. ....” ಎಂದು ಅಚ್ಚರಿಸಿದರು ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯರು.

ಸರೋಜ ಕಲಿಸಿಲಿ ನಕ್ಕಳು. ಮೊಸರನ್ನ ಕಲೆಸುತ್ತಾ ಬೆರಳತುದಿ ಚೀವುತ್ತಾ—‘ಅಮ್ಮ ಇನ್ನು ಮೇಲೆ Forty Love ಅಂತ ಟೆನ್ನಿಸ್ ಲೆಕ್ಕ ಹೇಳ್ತಾರೆ. ಎಂದಳು.

ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನೋರಿಗೆ ರೇಗಿ ಹೋಯ್ತು. ಆಕೆಯ ಮೂರುಗಲ್ಲಗಳೂ ಕೋಪದಿಂದ ಧರಧರಿಸಿದುವು. ಮುಖ ಕೆಂಪೇರಿತ್ತು.

“ಸಾಕು ಅಂದ್ರೆ ನಿಮ್ಮ ವ್ಯಂಗ್ಯ. ಚಾಪೆಮೇಲೆ ಊಟಕ್ಕೆ ಕೂತರೆ ಕಣಕಾಲು ನೋವುತ್ತೆ ಅಂತ ನಿಮಗೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಿ ಮಣಿಮಾಡಿಸಿ ತಂದಿದ್ದೀರಿ. ಇಸ್ಪೀಟಿನಲ್ಲಿ ಬಂದ ಲಾಭಕಣಿ ಅಂತ ಸಮಜಾಯಿಷಿಬೇರೆ ಹೇಳಿದ್ದೀರಿ. ಈಗ ನನಗೆ ಅಂತ ಹೇಳಿ ನುಣುಚಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದೀರಿ. ಅಡಿಗೆಮನೆಲೇ ನಾನೊಬ್ಬಳೇ ಮಿಕ್ಕಿದ್ದನೇ ಪಾತ್ರೇಲಿ ಕಲೆಸಿ ಬಾಯಿಗೆ ಹಾಕಿಕೊಳ್ಳೇದೇ ವಾಡಿಕೆ. ಎಂದು ನಾನು ಮಣಿ ಮೇಲೆ ಕುಳಿತು, ಸರೋಜನಕ್ಕೈಲಿ ಬಡಿಸಿಸಿಕೊಂಡು ನಗುತ್ತಾ ಊಟ ಮಾಡಿದ್ದು ಈ ಮನೇಲಿ !” ಎಂದಳು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ.

ಸರೋಜನಿಗೆ ಕರುಳು ಕುಯ್ದು ಹಾಗಾಯಿತು. ರಾಯರಿಗೆ ಮನಸ್ಸು ಅಳುಕಿತು. ಆದರೂ ಗಂಡಸಲ್ಲವೇ ? “ಅಲ್ಲಾಕಣೆ, ಮೊಸರನ್ನ ತಿನ್ನುವಾಗ ನಂಚಿಕೊಳ್ಳುವುದಕ್ಕೆ ಉಪ್ಪಿನಕಾಯನ್ನಾದರೂ ಬಡಿಸಬಾರದ್ದಿತ್ತೇ ಅಂದರು. “ಅಯ್ಯೋ ಮರೆತೆ ಅಂದ್ರೆ. ಎಂದು ಜಿಂಕೆ ಓಡಿದಹಾಗೆ ಅಡಿಗೆ ಮನೆಗೆ ಹೋಗಿ ಮಿಂಚಿನಂತೆ ಹಿಂತಿರುಗಿ ರಾಯರ ಎಲೆಗೆ ಕರಿದಿಟ್ಟಿದ್ದ ಹುರುಳಿ ಹಪ್ಪಳ ಬಡಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ರಾಯರ ಎಲೆಯಲ್ಲಿ ಮೊಸರನ್ನ ಮುಗಿದಿತ್ತು. ಹಪ್ಪಳದ ತಟ್ಟೆನೋಡುತ್ತಾ ರಾಯರು ಎದ್ದು ಕೈ ತೊಳೆದುಕೊಂಡರು.

ಉಟವಾದಮೇಲೆ ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಎಲಡಿಕೆಗೆ ಕೂತಾಗ, ಒಂದು ತಟ್ಟೆ ಹುರಿಗಾಳು ತಂದಿಟ್ಟು, “ನಾನು ಉಟಮಾಡಿಬರುತ್ತೇನೆ ಎಲಡಿಕೆ ತರುತ್ತೇನೆ” ಎಂದು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರಂದರು. ಎರಡುನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಹಿಂತಿರುಗಿ ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಮಡಿಸಿ ಕೊಡುತ್ತಿದ್ದಾಗ, “ಹೋಗಲಿ ಬಿಡಿ ಅಂದ್ರೆ, ಸಾಮಾನಿನ ಖರ್ಚಿನಲ್ಲೇ ಉಳಿತಾಯ ಮಾಡಿ ತಿಂಗಳಿಗೆ ಹತ್ತುರೂಪಾಯಿ ಮಿಗಿಸಿ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಸೇರಿಕೊತೇನೆ. ದಿನಾಲೂ ಅದೂ ಇದೂ ಅಡಿಗೆಮಾಡಿಕೂಡ ಬಡಿಸುವ ವೇಳೆಗೆ ಮರೆತರೆ ತಂದವರಿಗೂ ಸುಖವಿಲ್ಲ, ಅಡಿಗೆ ಮಾಡಿದವರಿಗೂ ಹಿತವಿಲ್ಲ ಎಂದರು.

* * * *

ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಖು ಸಂಜೆ ಆರು ಗಂಟೆ ಹೊತ್ತಿಗೆ ಶಾಮರಾಯರು ಮನೆಗೆ ಬಂದರು “ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯ ! ಓ ! ಓ ! ಪ್ರಾಣೇಶ !” ಅಂತ ಕೂಗಿದರು. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ಬಾಗಿಲು ತೆಗೆದು ಬಾ ಶಾಮು ಒಳಕ್ಕೆ ಬಾ ಈಗತಾನೆ ಇವರು ಆಫೀಸಿನಿಂದ ಬಂದರು ಕೈ ಕಾಲು ತೊಳೆದುಕೊಳ್ಳಲಿಕ್ಕೆ ಒಳಗೆ ಹೋಗಿದ್ದಾರೆ ಎಂದಳು. ಹಜಾರದಲ್ಲಿ ಶಾಮರಾಯರು ಕೂತ ಎರಡೇ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಣೇಶ ರಾಯರು ಒಳಗಿಂದ ಮುಖ ಒರೆಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಬಂದರು ಏನು ಶಾಮು ! ತುಂಬಾ ಹೊತ್ತಾಯ್ತೆ ಬಂದು ಬೇಜಾರಾಯ್ತೆ ? ಎಂದರು.

“ಇಲ್ಲವ್ವಾ ಈಗತಾನೇ ಬಂದೆ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಮಾತನಾಡಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಯಾಕೋ ಹೇಗೋ ಇದ್ದಾರಲ್ಲ ಅನ್ನಿಸಿತು.” ಎನ್ನುವ ವೇಳೆಗೆ ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನವರು ಎರಡು ಬಟ್ಟಲು ಕಾಫಿ ತಂದಿರಿಸಿದರು. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮನಿಗೆ ಸೋದರಸಂಬಂಧ ಶಾಮರಾಯ. “ಸಾವಿತ್ರಿ ಜಿನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯಾ. ಕತ್ತೇಕೋ ಬಡಕಲು ಬಡಕಲಾಗಿದೆ. ಸರಗಳೆಲ್ಲಾ ಎದ್ದು ಕಾಣಿಸುತ್ತಿವೆ. ಹೋದವಾರ ಬಂದಿದ್ದಾಗ ನಿಂಗೆ ಮೂವತ್ತರ ಮೇಲಿರಲಾರದು ವಯಸ್ಸು ಅಂದು ಹೇಳುವಹಾಗಿತ್ತು. ಈವತ್ತು ನೋಡಿದರೆ ಐವತ್ತಿರಬಹುದೇನೋ ಅನ್ನಿಸುತ್ತೆ. ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ಸೂರ್ಯನ ಚಕ್ರ ಬಿಡಿಸಿದ ಹಾಗೆ ನೆರಿ ಬಂದಿದೆಯಲ್ಲ ! ಪ್ರಾಣೇಶ ! ಯಾವುದಾದರೂ ಡಾಕ್ಟರ ಹತ್ತಿರ ಹೋಗಿ ತೋರಿಸಬಾರದೆ” ಎಂದ ಶಾಮರಾಯ.

“ಏನೋ ಹೀಗಂತಿ, ಶಾಮು. ಮೂರು ದಿನದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಟೆನ್ನಿಸ್ ಆಡ್ತಿದ್ದೇನೆ. ಅಡಿಗೆ ಉಟ ವಾರಣ ಮಾಡಿದ್ದೇನೆ. ನಡೆದರೆ ಹಕ್ಕಿ ಹಾರಿದಹಾಗೆ ತೋರುತ್ತಿದೆ. ನೈ ಅಷ್ಟು ಹಗೂರಾಗಿದೆ. ಅಷ್ಟು ಹಿತವಾಗಿದೆ. ನೀನೇನೋ ಅಂತೀಯಲ್ಲ ಅಂದರು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ.

“ನೀನೋ, ನಿನ್ನ ಟೆನ್ನಿಸೋ ! ಈ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ. ಗೌರಮ್ಮ ಇದ್ದಹಾಗೆ ಇದ್ದೋಳು ಈಗ ಕುಚೇಲನ ಅಜ್ಜಿ ಹಾಗೆ ಕಾಣಿಸ್ತೀವ್ವು” ಎಂದ ಶಾಮರಾಯ. “ಡಾಕ್ಟರನ್ನ ಒಂದು ಸರ್ತಿ ಹೋಗಿ ನೋಡಮ್ಮಾ” ಎಂದ ಶಾಮರಾಯ ‘ಬಾ ! ಪ್ರಾಣೇಶ. ಹಾಗೆ ಅಡ್ಡಾಡಿಕೊಂಡು ಬರೋಣಾ’ ಅಂದ ಶಾಮರಾಯ.

* * *

ಅವರಿಬ್ಬರೂ ಅಡ್ಡಾಡಲಿಕ್ಕೆ ಹೋದಕೂಡಲೆ, ಸಾವಿತ್ರಮನವರು ಕನ್ನಡಿ ಎದುರಿಗೆ ನಿಂತು ನೋಡಿಕೊಂಡರು. ಕಣ್ಣಂಚಿನಲ್ಲಿ ಮರಳಮೇಲೆ ಸಾವಿರಕಾಲು ಹರಿದಹಾಗೆ, ಗೆರೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿದಂತಾಯ್ತು ದುಂಡುಗಲ್ಲಗಳು ಕೋನೆ ಕೋನೆಯಾಗಿ ಯೇ ಕಾಣಿಸಿತು. ಕತ್ತು ಜಿರಾಫೆಯ ನೆನಪು ತಂದಿತು. ಮುಖ ಮುದಿಯಾಗಿ ಯೇ ಕಾಣಿಸಿತು.

* * * *

“ಸಮಯಕ್ಕಾದವ ನಂಟ” ಅಂತ ಹಿರಿಯರು ಹೇಳಿದ್ದು ಇವತ್ತು ಸಾರ್ಥಕ ವಾಯಿತು ಶಾಮು ಎಂದ ಪ್ರಾಣೇಶ, ಇಸ್ಪೀಟು ಮುಗಿಸಿಕೊಂಡು ಮನೆಗೆ ಹಿಂತಿರು ಗುವಾಗ, ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಖು, ರಾತ್ರಿ ಒಂಭತ್ತರ ವೇಳೆಗೆ.

* * *

ಆ ರಾತ್ರಿ ಪ್ರಾಣೇಶ, ಈರುಳ್ಳಿಹುಳಿ ಅನ್ನ, ಹುರುಳಿ ಹಪ್ಪಳ, ಆಲೂಗಡ್ಡೆ ಬೋಂಡ, ಬೆಣ್ಣೆ ಮುಚ್ಚೋರೆ, ಮೊಸರನ್ನ ಬಾಳಕ ತಿಂದ. “ಟೆನ್ನಿಸ್ ಬೇಜಾರು ಅಂದ್ರೆ. ನಾಳೆ ಇಂದ ಸಮಾಜದ ಕಡೆ ಹೋಗುಲ್ಲ” ಅಂದರು ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ, ಎಲೆ ಅಡಿಕೆ ಮಡಿಸಿಕೊಡುತ್ತಾ—ಈ ಉಳಿತಾಯವೆಲ್ಲಾ ಶುದ್ಧಭ್ರಮೆ” ಎಂದು ಸೇರಿಸಿದಳು.

ಪ್ರಾಣೇಶರಾಯರಿಗೆ ನಾಲ್ಕನೆಯ ತಾರೀಖಿನ ಸಂಜೆ ಶುಕ್ರದೇಶೆಯಿಂದ ಪೂರ್ಣ ವಾಗಿದ್ದಂತಿತ್ತು. ಇಸ್ಪೀಟಿನಲ್ಲಿ ಬೆಟ್ಟದಪುರದ ಕೇಶವನಿಂದ ನಾಲ್ಕು ರೂಪಾಯಿ ಗೆದ್ದಿದ್ದ. ಮನೆಯಲ್ಲಿ ರುಚಿರುಚಿಯಾಗಿ ಮಾಡಿದ್ದನೆಲ್ಲ ಬಡಿಸಿಸಿಕೊಂಡು ತಿಂದಿದ್ದ. ಸಾವಿತ್ರಮ್ಮ ಸಮಾಜ, ಟೆನ್ನಿಸಿಗೆ ಇತಿ ಶ್ರೀ ಹೇಳಿದ್ದನ್ನೂ ಕೇಳಿದ.

ಕಣ್ಣಿನ ರೆವೈ ಎಳೆದೇಳೆಯುತ್ತಿದ್ದರೂ ಮನಸ್ಸಿನ ಚಪಲ ಎಚ್ಚರಿಸುತ್ತಿತ್ತು.

“ಹೌದು ಕಣೆ ಸಾವಿತ್ರಿ ನೀನು ಹೇಳಿದ್ದು ದಿಟ. ಈ ಉಳಿತಾಯ ಗಳಿತಾಯ ಮುಂತಾದ ಮಾತಿನ ಮೋಸವೆಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ಸರ್ಕಾರಕ್ಕೆ ಮೀಸಲೇ ಹೊರತು, ನಮಗ್ಯಾಕೇ ? ಇರೋತನಕ ಸುಖವಾಗಿರೋಣ ! ನಾವು ಇದ್ದು ಹೋಗುವವರು, ಅದರೆ ಸರ್ಕಾರ ಮುಂದುವರಿಯಲೇ ಬೇಕಲ್ಲ ಅದಕ್ಕೋಸ್ಕರ ಉಳಿತಾಯ ಗಳಿತಾಯ ಅಂತ ಮಾಯಾವಾದ ಹೂಡಲೇ ಬೇಕಲ್ಲ” ಎಂದು, ಅಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹೇಳಲಾರಂಭಿಸಿದ, ಅದಿ ದೈಹಿಕ ಚುರುಚುರಿಸಿದಾಗ

—ಬಚ್ಚೆ

=====

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟರ್ ಗೀತೆ

(ಅಧಿಕಾರಿಗೊಪ್ಪಿಸಿದ್ದು)

ಎನಗು ಆಣೆ, ಖಾವಂದ್, ನಿಮಗು ಆಣೆ |

ಎನಗು ನಿಮಗು ಇಬ್ಬರಿಗು ಸಚಿವರಾಣೆ ||

ನಿಮ್ಮ ಬಿಟ್ಟು ಅನ್ಯರ ಭಜಿಸಿದರೆನಗೆ ಆಣೆ |

ಖಾವಂದ್

ನನ್ನ ನೀವ್ ಕೈಬಿಟ್ಟಿರಾದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಣೆ ||

ಮೇಲಿನವರಿಗೆ ಗುಟ್ಟು ಬಿಟ್ಟರೆ ಎನಗೆ ಆಣೆ |

ಖಾವಂದ್

ಕಂಟ್ರಾಕ್ಟ್ ನನಗೆ ಸಲಿಸದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಣೆ ||

ಶಾಖಾಯ ಲವಣಾಯ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಎನಗೆ ಆಣೆ |

ಖಾವಂದ್

ಎನ್ನ ಟೆಂಡರ್ ಒಪ್ಪದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಣೆ ||

ಮಾಮೂಲಲ್ಲಿ ವಂಚಕನಾದರೆ ಎನಗೆ ಆಣೆ |

ಖಾವಂದ್

ಮಾತು ಕೊಟ್ಟು ಮಸ್ಕಿರಿ ಮಾಡಿದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಣೆ ||

ದೊರೆ ನಿಮ್ಮಾಶ್ರಯ ಮರೆತಿದ್ದಾದರೆ ಎನಗೆ ಆಣೆ |

ಖಾವಂದ್

ಬಂದಾಗೆಲ್ಲ ಒಲಿಯದಿದ್ದರೆ ನಿಮಗೆ ಆಣೆ ||

(ದಾಸರ ಪಾಡಕ್ಕೆ ಅಡ್ಡಬಿದ್ದು)

—ರಾಮಿ.

ನೀತಿಯ ಕತೆಗಳು

ಬಲಿತವರಿಗೆ

ಅರವತ್ತಾರು ವಯಸ್ಸಿನ ಸಾಹುಕಾರ್ ಖಂಡೇರಾಯ ಮರಣೋನ್ಮುಖನಾಗಿದ್ದನಂತೆ. ಅವನಿಗೆ ವಯಸ್ಸುಬಂದ ಮೂರು ಗಂಡು ಮಕ್ಕಳಂತೆ. ಮೊದಲನೆಯವ ಶ್ರೀಮಂತಮನೆಯ ಒಬ್ಬನೇ ಆಳಿಯನಾಗಿದ್ದನಂತೆ ಎರಡನೆಯವ ದಳ್ಳಾಳಿ ವ್ಯಾಪಾರಕ್ಕೆ ಕೈಹಾಕಿ ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಕ್ಕೆ ಬಂದಿದ್ದನಂತೆ. ಮೂರನೆಯವ ರಾಜಕೀಯ, ದೇಶಸೇವೆ ಹೀಗೆಲ್ಲಾ ಮಾತನಾಡುತ್ತಿದ್ದನಂತೆ.

ಖಂಡೇರಾಯ ಮೂವರನ್ನೂ ಕರೆದು. ಒಂದು ಕಂತೆ ಕಡ್ಡಿ ತೋರಿಸಿ ಇದನ್ನು ಮುರಿಯಿರಿ ಎಂದನಂತೆ. ಮೂವರ ಕೈಲಿ ಇಡೀ ಕಂತೆ ಮುರಿಯಲಾಗಲಿಲ್ಲವಂತೆ. ಕಂತೆಕಟ್ಟಿದ್ದ ಕಟ್ಟುಬಿಚ್ಚಿ ಈಗ ಒಂದೊಂದು ಕಡ್ಡಿಯನ್ನೂ ಮುರಿಯಿರಿ ಎಂದನಂತೆ. ಸುಲಭವಾಗಿ ಕಡ್ಡಿಗಳನ್ನು ಮುರಿದರಂತೆ.

ನೀವು ಮೂರು ಮಕ್ಕಳೂ ಒಗ್ಗಟ್ಟಾಗಿ ಕಂತೆಯಂತೆ ಇದ್ದರೆ ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುರಿಯಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ನೀವು ಬೇರೆ ಬೇರೆಯಾದರೆ ಯಾರೂ ನಿಮ್ಮನ್ನು ಮುರಿಯಬಲ್ಲರು ಎಂದು ಉಪದೇಶ ಹೇಳಿದನಂತೆ ಖಂಡೇರಾಯ.

ಆಗ ಕಿರಿಯವ ಅಂದನಂತೆ “ಅವ್ವಾ ಈ ಕಂತೆ ಒಂದಾಗಿರುವಂತೆ ಬಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟು ಅದನ್ನು ಕಟ್ಟಿದೆ. ನಮ್ಮ ಸಂಸಾರ ಒಂದಾಗಿರುವಂತೆ ನೀನು ಬಳ್ಳಿಯ ಕಟ್ಟು ಇದ್ದಂತೆ ಇದ್ದಿ. ನೀನೇ ಸತ್ತು ಹೋದರೆ ನಾವೆಲ್ಲಾ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡ್ಡಿಗಳೇ ಅಲ್ಲವೇ ? ಒಟ್ಟಾಗಿರು ಅಂದರೆ ಹೇಗಪ್ಪಾ ಸಾಧ್ಯ” ಎಂದನಂತೆ.

ಖಂಡೇರಾಯ ಸಂತೋಷಪಟ್ಟನಂತೆ. ಪರವಾಗಿಲ್ಲ ಕಿರಿಯವ ರಾಜನಿಲ್ಲದ ಈಗಿನ ರಾಜ್ಯದಲ್ಲಿ ಪ್ರಜೆಗಳೇ ಗುಂಪು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡು ಆಳುವ ಕಾಲದಲ್ಲಿ, ನಾವು ಮಾಡಿಟ್ಟ ಕಂತೆಯೇ ಚೆನ್ನು ಅನ್ನುವುದು ತಪ್ಪು ಎಂದುಕೊಂಡು, “ಮಗನೇ ಬಲು ಚಾಲಾಕಿದ್ದಿ. ನೀನು ಹೇಗೂ ಕಂತೆ ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೋ ಗುಂಪು ಕೂಡಿಸಿಕೊಂಡೇ ಬಾಳಿಕೊಳ್ಳಿತ್ತಿ. ಆದರೆ ನಿನ್ನ ಅಣ್ಣಂದಿರನ್ನು ಮಾತ್ರ ನಿನ್ನ ಬಲೆಗೆ ಸಿಕ್ಕಿಸಬೇಡ” ಎಂದನಂತೆ.

ಕಿರಿಯವನು “ಇವರಿಂದ ಏನು ಪ್ರಯೋಜನ ಆಪ್ತ. ನಾನು ದೊಡ್ಡ ಕಂತೆ ಕೂಡಿಸಿ ದೊಡ್ಡದಾಗಿ ಬಾಳಬೇಕು ಅಂತಿದೀನಿ” ಎಂದನಂತೆ

ಖಂಡೇರಾಯ ಖುಷಿಯಾಗಿ ಪ್ರಾಣ ಬಿಟ್ಟನಂತೆ.

—“ಕುಮಾರ”

ಕುಲುಕುವ ಗಡಿಯಾರ

ಚಿಕ್ಕವೇಟೆಲಿ ಸಿಕ್ಕ ಸೀತಾರಾಮು. ತುಂಬಾ ದಿವಸಗಳಾಗಿದ್ದವು ಅವನನ್ನು ಕಂಡು. ಇಂಟರ್ ಪ್ಯಾಸು ಮಾಡಿದಮೇಲೆ ಅವ ಬಿ. ಎ. ಎ. ಎಲ್. ಬಿ. ರಾಜಕೀಯ, ನಿಯೋಗ, ಹೀಗಾಗಿ ಪ್ರಪಂಚ ಎಲ್ಲಾ ಸುತ್ತಿ ನೋಡಿ ಬಂದಿದ್ದ. ನಾನು ವೈದ್ಯರ ಕಾಲೇಜಿಗೆ ಸೇರಿ, ಹೆಣ, ರೋಗ, ಕ್ರಿಮಿಕೀಟ ಇತ್ಯಾದಿ ಎಲ್ಲಾ ನೋಡುತ್ತಾ ಜೀವನ ಹೊರೆಯುತ್ತಿದ್ದೆ. ಗಡಿಯಾರದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದ ಹೊರಬೀಳು ತ್ತಿದ್ದಾಗಲೇ ಸಿಕ್ಕ.

“ಎನಯ್ಯಾ ! ಸೀತಾರಾಮು ! ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯಾ ? ‘ಯಾವತ್ತು ಬಂದೆ ಊರಿಗೆ’ ಎಂದೆ. ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿಕೊಳ್ಳುತ್ತಾ ಹೇಳಿದ ಸುಮಾರು ೨ ಗಂಟೆ ಆಗಿರಬಹುದು. ಗಡಿಯಾರ ನಿಂತು ಹೋಗಿತ್ತು. ರಿಸೇರಿ ಮಾಡಿಸಿಕೊಂಡು ಹೋಗೋಣ ಅಂತ ಬಂದೆ. “ನೀನು ಚೆನ್ನಾಗಿದ್ದೀಯಾ” ಎಂದ.

ತುಂಬಾ ದಿವಸ ಆಯಿತು ನಿನ್ನ ಹತ್ತಿರ ಮಾತಾಡಿ, ಬಾ ಇಲ್ಲೇ ಕಾಫಿಗೆ ಹೋಗೋಣ ಎಂದೆ. ಅವನು ಗಡಿಯಾರ ನೋಡಿ ಹೇಳಿದ ೩೦ ನಿಮಿಷದಲ್ಲಿ ರೆಸಿಡೆನ್ಸಿಗೆ ಹೋಗಬೇಕು. “೨೦ ನಿಮಿಷ ಹರಟೆ ಹೊಡೆಯೋಣ” ಅಂತ.

ಹೋಟೆಲಿಗೆ ಹೋಗಿ ಕಾಫಿ ಕುಡಿಯುತ್ತಾ ಹಳೇ ಮಾತುಕತೆ ಅನುಭವ ಗಳನ್ನೆಲ್ಲಾ ಮೆಲಕು ಹಾಕುತ್ತಿದ್ದೆವು.

ಮೂರು ಮೂರು ನಿಮಿಷಕ್ಕೊಮ್ಮೆ ಸೀತಾರಾಮು ಗಡಿಯಾರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದ. ಇದೇನೋ ಕೆಟ್ಟ ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದ ಹಾಗಿದೆ ಈಗೀಗ. ಹೀಗೆ ಗಡಿಯಾರ ನೋಡುತ್ತಿದ್ದರೆ. ಜತೆಯವರಿಗೆ ಬೇಜಾರು ಆಗುಲ್ಲವೇನೋ” ಎಂದೆ.

“ಹೌದು ಕಣೋ ಮರೆತಿದ್ದೆ. ಆದರೆ ನೋಡೋ ! ಈ ಗಡಿಯಾರಾನ ಜೀವಿವಾದಲ್ಲೇ ಕೊಂಡುಕೊಂಡೆ ಇಂಡಿಯಾದಲ್ಲಿ ಇಳಿದಾಗಲೇ ನಿಂತು ಹೋಯ್ತು ಬೊಂಬಾಯಿ, ಕಲ್ಕತ್ತಾ, ದೆಹಲಿ, ಮದರಾಸು, ಮಾವನ ಊರು ನೆಲಮಂಗಲ, ಭಾವನ ಊರು ಕ್ಯಾತಮಂಗಲ, ಅತ್ತಿಗೆ ಊರು ಬೋರಮಂಗಲ, ಈ ಸ್ಥಳಗಳ

ಗಡಿಯಾರದ ರಿವೇರಿಯವರೆಲ್ಲಾ ಇದನ್ನು ಸರಿಮಾಡಲು ಬಲು ಪ್ರಯತ್ನ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ನೀನು ಕಂಡಹಾಗೆ ಈ ಊರಲ್ಲೂ ಗಡಿಯಾರದ ಅಂಗಡಿಯಿಂದಾನೆ ಹೊರಬೀಳುತ್ತಿದ್ದೆ. ಕೈ ಆಡಿಸುತ್ತಾ ಇದ್ದರೆ, ನಡಿತಾನೇ ಇರುತ್ತೆ. ನಾನು ತೆಪ್ಪಗಾದರೆ ಅದೂ ತೆಪ್ಪಗಾಗುತ್ತೆ. ಇದನ್ನು ಮಾರಿದೋಳ ನೆನಪಿಗೆ ಇದನ್ನು ಕಟ್ಟಿಕೊಂಡೇ ಇರಬೇಕು ಎನ್ನಿಸುತ್ತೆ, ಆದರೆ ಇದರ ಜತೆಗೂ ಕೈಯಾಡಿಸುತ್ತಾ ಇರಬೇಕು ಅಂದರೆ ಬೇಜಾರು ಕಣೋ!” ಎಂದು ಸೀತಾರಾಮು ಹೇಳಿದ.

ಅಯ್ಯೋ! ಪಾಪ! ಎನ್ನಿಸಿತು ನನಗೆ. “ಇಷ್ಟಕ್ಕೆ ಯಾಕೆ ಯೋಚನೆ ಮಾಡ್ತೀಯೋ? ನನ್ನ ಗಡಿಯಾರ ಕೂಡ 'ಹೀಗೆ ಮಾಡ್ತಾ ಇತ್ತು ಕಡೆಗೆ ನನ್ನ ರೋಗಿಯೊಬ್ಬನ ಕೈಗೆ ಒಂದು ವಾರ ಕಟ್ಟಿದ್ದೆ. ಈಗ ಗಡಿಯಾರ ಸರಿಯಾಗಿ ನಡೆಯುತ್ತಿದೆ. ನೀನೂ ಹಾಗೇ ಮಾಡು ಎಂದೆ.

“ಅದೆಂತಹ ರೋಗಿಯೋ ಆತ” ಎಂದ ಸೀತಾರಾಮು.

“ಅದುರುವಾಯು ಹಿಡಿದಿರೋನು ಕಣೋ, ಎಷ್ಟೋ ಗಡಿಯಾರಗಳನ್ನು ಅವನ ಕೈಗೆ ಕಟ್ಟಿದ್ದೇನೆ. ಕುಲುಕಿ ಕುಲುಕಿ ಕಡೆಗೆ ಅವುಗಳಿಗೆ ಜೀವಕಳೆ ತುಂಬುತ್ತೆ.” ಎಂದೆ.

ಸೀತಾರಾಮು ನನ್ನ ಸಲಹೆಯನ್ನಂಗೀಕರಿಸಿ ಸಹಾಯವನ್ನು ಪಡೆದು ಕೃತಕಾರ್ಯನಾದ.

—ಪ್ರಕಾಶ್.

ಪಾಲ್ವಾಟ್ ರಾಮಯ್ಯರ ಮನೇಲಿ ತಿಳಿಗೆ ಹೋಗಿ ಬಂದೆ, ವಾದ್ಯಾರೇ! ಏಕೋ ಹೊಟ್ಟೆ ತಳವಾಳಿಸ್ತಿದೆ—ಅವರೇನಾದರೂ ತಮ್ಮೂರಿನಿಂದಲೇ ರವೆ ತರಿಸಿದ್ದೋ ಅಂತ ಈಗ ಭಯ ಆಗ್ತಾ ಇದೆ.

MYSORE LAMPS

BEST IN THE MARKET

AWARDED GOLD MEDALS & CUPS AT SEVERAL
EXHIBITIONS UNDER GOVT. OF INDIA RATE CONCT.
ALL TYPES OF LAMPS MANUFACTURED

THE MYSORE LAMP WORKS LTD.,

MALLESWARAM, BANGALORE-3.

Telegrams: "MYSORELAMP"

Telephone: 2026

Agents for Mysore State:

K. S. GOWDER & Co.,

No. 48, SUBEDAR CHATRAM ROAD,
BANGALORE-2.

ಕೊರವಂಜಿ

ಬಳೇಪೇಟೆ : : ಬೆಂಗಳೂರು 9

ವಾರ್ಷಿಕ ಚಂದಾ ಅಂಚೆ ಮೂಲಕ ರೂ. ೩.೦೦

ಬಿಡಿ ಪ್ರತಿ ಕೇವಲ 25 ನಯೆ ಪೈಸೆ

ಚಂದಾದಾರರು ವಿಳಾಸ ಬದಲಾವಣೆಯಾದಲ್ಲಿ, ಕೂಡಲೆ ನಮಗೆ ತಿಳಿಸಿದರೆ
ಬಹಳ ಸಹಾಯ ಮಾಡಿದಂತಾಗುವುದು.

Koravanji, June 1958

INSOTEX

MYSORE ROAD, BANGALORE

MANUFACTURERS OF OIL DRESSED FABRIC,
YELLOW AND BLACK VARNISHED CAMBRICS,
VARNISHED PAPER AND OTHER
COATED FABRICS.

USED IN THE MANUFACTURE OF CABLES,
ELECTRIC MOTORS AND TRANSFORMERS, RADIO
AND TELEPHONE COMPONENTS, Etc., AND IN
THE REPAIRS AND MAINTENANCE OF ELECTRI-
CAL MACHINERY AND INSTALLATIONS.

Suppliers to ;

INDIAN CABLE CO., LTD.,
NATIONAL INSULATED CABLE CO. OF INDIA, LTD.
ETC.

A NEW INDIAN INDUSTRY

VITOFERRIN

HYSDRE INDUSTRIAL & TESTING LABORATORY LTD MALLESWARAM BANGALORE

ವೈಟೋಫೆರಿನ್

(ಆಧುನಿಕ ಶಕ್ತಿವರ್ಧಕ ಟಾನಿಕ್)

ಇದರಲ್ಲಿ “ಎ” “ಬಿ” ಮತ್ತು “ಡಿ” ಎಂಬ ವೈಟಮಿನ್ನುಗಳೂ, ಐರನ್, ಕ್ಯಾಲ್ಸಿಯಂ ಮುಂತಾದ ಲೋಹ ವಿಶೇಷಗಳೂ, ಶುಭ್ದಗೊಳಿಸಿದ ತಾಮ್ರವೂ, ಮತ್ತು ಮಾಲ್ಟಾಸಾರ, ಜೇನುತುಪ್ಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ತಯಾರಿಸಿದ ಒಂದು ಅಮೃತಪಾನ. ಇದರಲ್ಲಿ ದೇಹಶಕ್ತಿಗೆ ಬೇಕಾದ ಸಕಲ ಔಷಧಗಳ ಸಮೂಹವೂ ಇದೆ. ಖಾಯಿಲೆಯಿಂದ ಎದ್ದವರಿಗೂ, ಬಸುರಿ ಚಾಣಂತಿಯರ ದೇಹದಾರ್ಢ್ಯಕ್ಕೂ ಇದು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾದ ಔಷಧ. ಸೇವಿಸಲು ಬಹಳ ರುಚಿಯಾಗಿಯೂ ಮತ್ತು ಮಧುರವಾಗಿಯೂ ಇದೆ.

ತಯಾರಕರು:

ದಿ ಮೈಸೂರು ಇಂಡಸ್ಟ್ರಿಯಲ್ ಅಂಡ್ ಟೆಕ್ನಿಂಗ್
ಲ್ಯಾಬೋರಟರಿ ಲಿಮಿಟೆಡ್,
ಮಲ್ಲೇಶ್ವರಂ - - - ಬೆಂಗಳೂರು 3.

ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ್.

ವ್ಯವಸಾಯ, ಕೈಗಾರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇತರೆ ವಿಧವಿಧ
ಕೆಲಸಗಳಿಗೆ ಅತ್ಯುಪಯುಕ್ತವಾಗಿರುವ

- ★ ಪಂಪುಗಳು ಮತ್ತು ಪಂಪು ಸೆಟ್ಟುಗಳು
- ★ 'ಎಲೆಕ್ಟ್ರಿಕ್' ಮೋಟಾರುಗಳು
- ★ ಡೀಜೆಲ್ ಆಯಿಲ್ ಎಂಜಿನ್‌ಗಳು
- ★ ನೇಗಿಲುಗಳು
- ★ ಕಬ್ಬಿನ ಗಾಣಗಳು
- ★ ಡಿಕಾರ್ಟಿಕ್‌ಕೇಟರುಗಳು
- ★ ಸ್ಲಾಯ್ಸ್ ಮತ್ತು ರಿಫ್ಲೆಕ್ಸ್ ವಾಲ್ವ್‌ಗಳು

ದೇಶದಾದ್ಯಂತ ಹೆಸರು ಪಡೆದಿವೆ.

ಕಿರ್ಲೋಸ್ಕರ್ ಬ್ರದರ್ಸ್ ಲಿ.,

ಶ್ರೀ ನರಸಿಂಹರಾಜ ರಸ್ತೆ,

ಪೋಸ್ಟ್ ಬಾಕ್ಸ್ ೬೦೬, : : ಬೆಂಗಳೂರು-೨.